

MID Magasin 20

Tema: Udsyn

Museumsformidlere i Danmark

MiD Magasin 20 marts 2009
Tema: Udsyn

© Museumsformidlere i Danmark,
MID

www.museumsformidlere.dk

Redaktion:
Pernille Lyngsø (ansv.)
Henrik Sell
Birgit Pedersen

Layout:
Henrik Sell

Omslagsbillede: Havhingsten

Bestyrelsen for Museumsformidlere i Danmark, MID:

Carina Serritzlew (formand)
Museumsleder
Skive Museum
Museum Salling
Tlf: 99156911
case@museumsalling.dk

Birgit Pedersen (næstformand)
ARoS Århus Kunstmuseum
ARoS Allé 2
8000 Århus C
Tlf: 87 30 66 43
bp@aros.dk

Pernille Lyngsø
Århus Kunstbygning
J.M. Mørks Gade 13
8000 Århus C
Tlf: 86 20 60 50
pl@aarhuskb.dk

Henrik Sell
Naturhistorisk Museum
Wilhelm Meyers Allé 210
8000 Århus C
Tlf: 86 12 97 77
sell@nathist.dk

Anneli Kunosson
Holbæk Museum
Klosterstræde 18
4300 Holbæk
Tlf: 59 43 23 53
aku@holbmus.dk

Michael Gyldendal
Danmarks Tekniske Museum
Fabriksvej 25
3000 Helsingør
Tlf: 4922 2611
mg@tekniskmuseum.dk

Dorthe Godsk Larsen
Museet for Samtidskunst
Stændertorvet 3D
4000 Roskilde
Tlf 46 31 65 70
dortheqh@hotmail.com

Indhold

Udsyn

Leder	3
<i>Carina Serritzlew</i>	
Tilgængelighed	4
<i>Rikke Bengtha Ruhe</i>	
Hjælp jeg mangler en udstilling!	8
<i>Henrik Sell</i>	
Projekt "Kunstbroen"	10
<i>Birgit Pedersen</i>	
Out Reach som win win strategi	12
<i>Karen Grøn</i>	
Danskere i New York	14
<i>Hanne Algot Jeppesen</i>	
Er græsset grønnere i naboens have?	
<i>Marie Damsgaard Andersen og Mette Boritz</i>	18
Formidling på amerikansk	
<i>Lise Gerda Knudsen</i>	21
Havhingsten	25
<i>Tinna Damgård-Sørensen og Preben Rather Sørensen</i>	
På tværs af Atlanten	29
<i>Inge Merete Kjeldgaard og Christiane M. Findsen</i>	
Interview med ny ODM Direktør	31
<i>Henrik Sell</i>	
Udviklingen af museumsundervisningen	34
<i>Ida Brændholt</i>	
Kulturarvstyrelsens pulje	35
Hvad huskede vi? - Hvad glemte vi?	31
<i>Merete Boel Essenbæk</i>	
Opslagstavlen	40

Udsyn

- hvad tager du med i kufferten?

Carina Serritzlew , formand

I vores daglige, faglige arbejde er det svært at finde tid til se op eller til bare at se det hele lidt fra oven. Giver vi os selv plads nok til at se ind? Eller tager vi os tid til at tage ud for at se, hvad andre gør?

Dette MiD-Magasin handler om udsyn, og vi tages med for netop at se og lade os inspirere af, hvad man gør på andre museer, både i udlandet og i Danmark.

Meget af den aktuelle formidling på museer og kulturinstitutioner synes at ligge i spændingsfeltet mellem den levende, personlige formidling til nyeste teknologi og stadig større inddragelse af brugere. Det er en tendens, vi ser i dette MiD-Magasin, og det var også en tendens, der var åbenlys ved videnskabscaféen på MiDs årlige generalforsamling i februar 2009 på Brandts, hvor netop fremtidig museumsformidling var til diskussion ud fra oplæg fra hhv. naturhistorien, kunsten og kulturhistorien.

Et blik på de mange spændende bidrag i dette MiD-Magasin bringer os langt omkring. Geografisk fra bl.a. Lyngby, Århus og Roskilde til London, Hamborg, Dublin og ja også Cyperspace. Vi kan bestille udstillinger on-line på en europæisk database for vandredstillinger, og bevæger vi os til et af de største museer i verden, Victoria and Albert Museum i London, kan vi opleve, hvordan man mestrer at sammensætte mange forskellige formidlingsstrategier og platforme i museets permanente udstillinger, fordi formidlingen er tænkt ind i selve udstillingskonceptet fra starten af. Der afholdes kunstmøder på tværs af landegrænser, hvor der bygges såkaldte kunstbroer mellem to kunstinstitutioner og to grupper af kunstbrugere/publikum. Netop brugerinddra-

gelsen er et af tidens store formidlingsmantraer, her i betydningen at bringe museerne ud til brugerne, og vi præsenteres for eksempler fra forgangslandet på dette felt, England.

Så er der udstillingsprojektet med fokus på dem, det hele drejer sig om: de, der rejste ud. Deres historier fastholdes gennem fotografiske portrætter og lydmontager, der flytter ved forestillingen om, at det der umiddelbart kan se ud til at være langt væk fra ens egen verden, kan blive til en oplevelse af, at være tættere på, end man var klar over.

Men hvad sker der egentlig med os, når vi rejser ud? Den stærke forventning om at se og opleve nyt bliver måske overskygget eller beriget af en stærk oplevelse af, at det er nødvendigt at rejse ud for at kunne se og opleve sig selv og sin egen praksis. Og ser vi på os selv, de danske museer og kulturinstitutioner, er vi godt med, og der er også masser af inspiration at hente hos hinanden. MiD arbejder på at støtte initiativer til den vidensdeling og erfaringsudveksling både nationalt og internationalt, der er en forudsætning for en fortsat udvikling af stærk formidlingspraksis på de danske museer og kulturinstitutioner. I praksis tages der initiativer til et øget og styrket samarbejde med bl.a. ODM og med andre formidlingsnetværk. Derudover bestræber MID sig på gennem internationale netværkssamarbejder, artikler, studieture og temadage at sætte formidlingspraksisser ind i et større, også internationalt, perspektiv.

Det MiD-Magasin, du sidder med, har forandret sig fra at være et nyhedsbrev til et egentligt MiD-Magasin. Og så er det lige til at tage med i kufferten!

Tilgængelighed

- som strategisk ledestjerne

Rikke Bengtha Ruhe, Museumsinspektør, Nationalmuseet

På Victoria & Albert Museum i London, verdens største museum for kunstindustri og design, arbejder man målrettet med tilgængelighed på mange forskellige platforme: Digitalt og webbaseret, i udstillingerne og i arrangementskataloget. Det har givet nogle interessante resultater, som man i større eller mindre grad kan lade sig inspirere af, også i forhold til formidlingens plads og rækkefølge i museernes projektprocesser.

I november 2008 var jeg på et 3 ugers ophold på V&A i London med det formål at koncentrere mig om museets samlingsadministration og arbejdsprocesser på tværs. Jeg havde min daglige gang hos "Records Section", et tværgående kontor, hvis

hovedopgave er vedligehold og udvikling af museets registreringssystem, registreringsstandarder, uddannelse på registreringsområdet samt samlingsrevisioner på tværs af museet. Men der var også rig lejlighed til at se museets udstillinger og få mere at vide om, hvordan samlingsprocesserne griber ind i formidlingsforløb og udstillingsopbygning.

Det, der præger formidlingen på V&A i øjeblikket, er tilgængeligheden som strategisk fokus. Når man i den engelske museumsverden bruger begrebet tilgængelighed, taler man ikke kun om den fysiske adgang til museet. Man mener tilgængelighed i bredeste forstand; tilgængelige faglige pointer og emner, øget mulighed for kontakt med museets

Lav en stol

samling fysisk eller digitalt, imødekomme faciliteter og et varieret aktivitetsprogram, hvor man ikke er bange for utraditionelle samarbejdspartnere. Forpligtelsen til øget tilgængelighed støttes mærkbart af den nuværende direktionens formulerede holdning til museets rolle: Det er et offentligt museum, som støttes med offentlige penge. Derfor skal museets aktiviteter være tilgængelige for det bredest mulige publikum, både praktisk og mentalt. Det er en genkendelig og naturlig holdning, men det er lettere sagt end gjort!

Samlingstilgængelighed

Samlingstilgængelighed kan opnås på mange måder. Man kan have et livligt udstillingsprogram, åbne sine magasiner, publicere på nettet i søgbar form, have god og nem adgang til studierum eller publicere i monografier eller artikler. De fleste museer arbejder på flere af disse fronter på en gang. Aktiviteterne skal helst munde ud i et fascineret og interesseret publikum, som i en vis mængde stifter bekendtskab med disse aktiviteter. Det betyder efter min mening også omvendt, at en given aktivitet skal være potentielt interessant for mange forskellige slags mennesker på en gang, hvis man vil sikre sig at ramme plet, hver gang et potentielt publikum møder museets aktiviteter. Hvordan overfører man bedst og mest praktisk denne idé om ”det multifunktionelle” eller ”multitilgængelige” til det, man gør?

Multifunktionalitet i udstillinger

Et af de gode eksempler er museets nye permanente udstillingsprogram. Særudstillingerne skifter formsprog og formidlingsteknik i forhold til emne, målgruppe og indhold. De permanente gallerier er derimod oversigtsskabende på et tema eller en periode, og de står i årtier. De skal appellere bredt og være holdbare over tid. V&A er i disse år i gang med en større nyopstilling af de permanente gallerier. På sigt giver det en kronologisk oversigt over britisk (vestlig) stil- og designhistorie fra middelalderen til i dag. Det første afsnit i de britiske gallerier åbnede for ca. 8 år siden, dækkende perioden ca. 1550-1850. Her til efteråret åbner middelalderdelen, og senere kommer det tyvende århundrede med. Udstillingen er gjort ”multifunktionel” ved hjælp af flere forskellige hjælpemidler.

Følestation

- Der er arbejdet meget aktivt med lyssætning og scenografi, så rummene æstetisk er afvekslende alt efter tema og materiale.
- Udvalgte steder er der sat digitale informationsskærme op, som alt efter emne gør noget forskelligt.
- Udvalgte steder er der monteret små følestationer, hvor blinde kan få mere at vide om et emne – og alle andre, der gerne oplever med hænderne, kan få lov til at røre
- Med jævne mellemrum er der bygget hele interiører op – udvalgte rum fra huse eller herregårde. De er bygget, så man har mulighed for at sidde i dem, og give sig tid til at se sig omkring.
- Indimellem er det muligt at trække skuffer ud eller åbne skabe for at se på yderligere materiale. Man får fornemmelsen af at gå lidt på skattejagt.

- Med et vist interval er der i selve udstillingen indlagt formidlingsrum eller formidlingsøer, som er særligt møntet på børn eller nysgerrige og legelystne voksne.
- Indimellem er der placeret telefonrør med lydformidling.
- I udstillingen præsenteres mange af samlingens topstykker, som også er internationale klenodier. Selve genstandsudstillingen er derfor præget af et visuelt bombardement og præsentationsmæssigt overskud. Tekster på vægge og ved genstande er korte, ukomplicerede og præcise, og de er altid drejet omkring en historie eller pointe frem for som en nøgtern genstandspræsentation.

Det vil sige, at man ikke bare arbejder i et, to eller tre udstillingsformater. Man arbejder faktisk med alle kendte muligheder på en gang, og det gør udstillingen til noget af en skattekiste at bevæge sig rundt i. Især virker formidlingsøerne som et afvekslende indslag, der i særlig grad åbner udstillingen op for børn og børnegrupper. Der lå en større formidlingsø sammen med hver underperiode (renæssance, barok, rokoko, empire mv.). Hvert sted kunne man se nærmere på udvalgte genstande og gætte på deres brug, prøve en af periodens nøglebeholdningsgenstande (eks. pibekrave, krinoline), samle en stol med periodens stiludtryk (et puslespil, som også er sjovt for voksne!), prøve forskellige håndværksteknikker eller løse opgaver på digitale skærme (gætte en stilart, lave et våbenskjold, skrive sit navn med gotiske bogstaver, sammensætte et 1700tals-silkemønster mv.)

Følestationerne har tekst i braille, men består ellers af materiale, som alle kan have glæde af. Ved et af topstykkerne, ”The Great Bed of Ware”, en vældig udskåret himmelseng med omhæng og stor opredning med mange dyner, er der lavet et lille bord, hvor man kan føle på små bitte udgaver af opredningens forskellige lag; sengebund med snoregjorde, underdyner, lagner, overdyner, puder etc. Det stiller nysgerrigheden hos alle interesserede piffingre (mig selv inklusive).

Pointerne her er flere. Det, at man aktivt gør børneformidlingen til en integreret del af ”voksen”-udstillingen i stedet for at rive den særlige aktivi-

Gør det selv.

tetsbaserede børneformidling ud af udstillingsformatet, giver kun fordele for alle. Børnene kan opleve den overdådige udstilling på deres egen måde, og voksne får stillet gætte- og legelysten.

Den digitale formidling på skærme, hvad enten det er opgaver, stil-quizzer eller animationsfilm, er direkte beregnet på at give publikum redskaber til at se genstandene bedre eller til at sætte dem ind i en forståelig kontekst. Tekopperne på rad og række blev fulgt af den mest charmerende lille animationsfilm om tre mennesker i pudderparyk og krinoline ved et tebord, som fik røde kinder, hver gang de forbrød sig mod datidens etikette for tedrikning. Enkelt og elegant – og humoristisk.

En anden pointe er formidlernes rolle i udstillingens planlægning. De er meget tidligt med i selve udstillingsforløbet. De skal forholde sig til implementering og indretning af formidlingsøerne, til hvilke pointer, der skal illustreres med små film, hvilke, der skal have lyd, og hvilke, der egner sig til en følestation. De forholder sig også senere til udstillingens tekster, og til den speak, som kan høres forskellige steder. Derfor virker formidlingen som en aldeles integreret del af udstillingen, både praktisk og visuelt. Der er fra starten blevet gjort plads til den.

Der er lagt mange, mange timers arbejde og mange penge i V&As genopstilling. Men i mindre målestok kan ideerne med fordel udnyttes af de fleste

museer – og vi har også set mange af disse ideer på mange danske museer gennem tiden. Men det var en øjenåbner for mig at se, hvor naturligt og ubesværet en stor mængde forskellige greb arbejder sammen i den samme udstilling, og det minder os om, at det næsten ikke kan blive ”for meget”, hvis man gør det overvejet. Det er også godt at blive mindet om, at det er nyttigt at arbejde tværfagligt med udstillingerne helt fra begyndelsen, så formidlingen aktivt bygges ind i selve udstillingsformatet. Det er altid spændende for andre end børn at kunne røre, gøre eller lege sig til de faglige pointer. Og det er væsentligt at overveje, hvilke redskaber publikum har brug for, for at kunne se og opfatte genstandenes morsomme, dystre, mærkelige eller ligefremme pointer.

Fakta om projektstøtten

Projektet blev støttet med ca. 15.000 kr fra KUAS. Støtten dækkede udgifter til bolig i London i tre uger, samt flybillet ud og hjem. Den brede afrapportering og videndeling sker i form af artikler i nærværende blad og ”Danske Museer”. Derudover skal de praktiske erfaringer fra opholdet bruges aktivt i det samlingsudviklingsarbejde, som finder sted i ODMs samlingsnetværk på tværs af museerne.

KUAS støtter især længerevarende ophold (nogle uger eller mere), der samtidigt har karakter af personlig kompetenceudvikling for de udsendte. Pulje til rejser/international erfaringsudveksling er specifikt møntet på formidlingsområdet, og er derfor særdeles relevant for alle museumsformidlere. Kontakten til de relevante kolleger på V&A tog jeg direkte, og de sørgede for et særdeles vellykket program for opholdet. Forinden havde jeg sendt dem en grundig beskrivelse af formålet med opholdet, samt lidt om problemstillinger fra mit eget museum, Nationalmuseet, som jeg gerne ville have deres perspektiver på. Det praktiske omkring bolig i London mv. stod jeg selv for – det var nemt at finde en lejebolig for tre uger på nettet. Man kan også overveje boligbytte, hvis man er ude i god tid.

Links: V&As hjemmeside: www.vam.ac.uk ,

Indretningen af museets middelalder- og renæssancegallerier http://www.vam.ac.uk/futureplan/projects/med_ren/index.html

Hjælp jeg mangler en udstilling!

- Europæisk database for vandredstillinger

Henrik Sell, Vicedirektør, Ph.D. Naturhistorisk Museum, Århus

Tidspunktet for årsprogrammet nærmer sig og du mangler stadig en mindre særudstilling at vise frem fra sidst i september til først i december. Du har overhovedet ikke tid og også dårligt råd til at lave din egen lille særudstilling. Eller dit museum trænger til en Blokbuster - en super udstilling, der kan trække mindst 10.000 besøgende om måneden. Men hvor finder du sådanne udstillinger i en ruf?

I gennem de sidste tre år har jeg i samarbejde med tre andre europæiske naturhistoriske museer udviklet en Europæisk database for vandredstillinger. Her kan alle gå ind og se et meget bredt udvalg af særudstillinger fra andre europæiske museer. De kan lånes eller lejes og har alle størrelser (fra 50 m² til 1.500 m²), alle kvaliteter, og alle prislag (fra gratis til 100.000 kr. om måneden). Ud over hele udstillinger kan man også se dele af udstillinger eller genstande, filmklip, billeder og mange andre ting der høre en udstilling til.

Projektet hedder **extra** og har den meget mundrette engelske titel: The European online database for travelling scientific exhibitions. Som den lidt længere titel antyder, er det i første omgang udstillinger, der har et naturvidenskabeligt indhold, men da rigtig mange ad en slags museer der både har historiske og kunstneriske genstande kan denne hjemmeside bestemt også have interesse end for andre museer end naturhistoriske og tekniske museer. Desuden vil der hen af vejen komme flere og flere museer til basen og diversiteten, af udstillinger vil vokse.

Men ud over at man har gratis adgang til at se indholdet, kan man også for et mindre årligt beløb selv sætte museets egne "gamle" særudstillinger til udlån eller sågar til salg. Det kan også være genstande, som man har mange kopier af, og ønsker at stille til rådighed for lån til andre europæiske museer. Det er jo en anden måde at sprede kendskab til Danmark og danske kultur.

extra
the European online database for scientific travelling exhibitions

Quick search!

About Extra

Register

Profile

Username:

Password:

Currently in Extra

- Registered Users: 363
- Exhibitions: 72
- Exhibits: 15
- Specimens: 28

Welcome to Extra!

Extra is the definitive online tool for Europe's community of professionals working with travelling science exhibitions. Here, you can search a wealth of exhibitions, exhibits, specimens and more, all available for rent, sale or loan. Add your own exhibitions, and maximize their visibility across Europe.

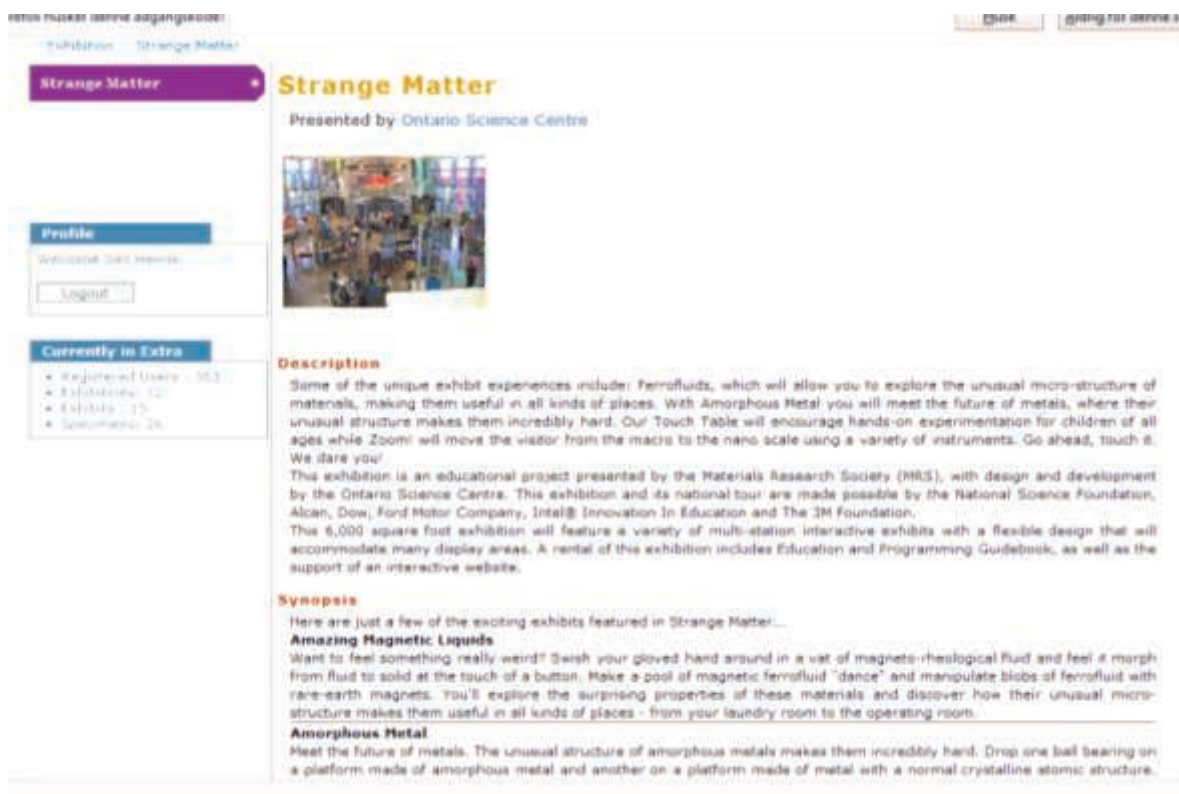
Sign up for free, and see what's on offer!

Below is just a snapshot of some of the exhibitions available on Extra.

You are not currently logged in as a registered user. To access the complete dossiers, please log in, or if you are a new user, please [sign up](#) to search the database for free.

The Horse

The Horse, a comprehensive exhibition on the enduring bond between horses and humanity, explores early interactions between horses and humans.

Som at være der selv

Nogle er har måske prøvet at bytte eller låne mindre udstillinger fra andre danske museer, men med denne europæiske database kan man med få og enkle klik få adgang til italienske udstillinger om Leonardo Da vinci. Heldigvis kan du se, at den er tekstet på engelsk, så oversættelsen er et mindre problem. En sådan udstilling, direkte fra moderlandet giver udsyn! Det er næsten som at være der selv.

Ud over hele vandreudstillinger er det også muligt at låne dele af udstillinger eller genstande fx en

afstøbning eller en model. Det vil også være muligt, at finde billeder, videoer eller videoklip. Det er ganske gratis at benytte databasen. Man skal blot registreres med et brugernavn. Vil man derimod selv gøre sine genstande eller udstillinger tilgængelige for der igennem måske at tjene en ekstra skilling til sit museum eller afdeling, koster det i omegnen af 1.000 kr. om året—men det kan man alt sammen se mere om på hjemmesiden.

Prøv databasen ganske gratis på:
www.extrascience.eu

Projekt "Kunstbroen"

- Hamburger Kunsthalle og ARoS

Birgit Pedersen, Formidlingsinspektør, ARoS

10 forventningsfulde piger i alderen 11-17 år mødes udenfor ARoS en regnfuld augustmorgen. Der grines og pjattes, humøret er højt. Der står kunst på programmet hele ugen for disse piger, der har fået fri fra deres hverdag i folkeskolen. Forberedelserne har fyldt meget, og de er godt rustet til at møde 10 tyske piger fra Hamburg. På ARoS skal pigerne arbejde med udgangspunktet i kunsten lavet af Per Kirkeby. Når vi om et par måneder skal til Hamburg og arbejde på Hamburger Kunsthalle handler det om kunstneren Emil Nolde. Her bygges en kunstbro!

Forud for mødet mellem pigerne, kunsten og museerne har pigerne udvekslet breve og på den måde introduceret sig selv, deres tanker og forventninger omkring projektet. På den måde har de fået trænet sproglige færdigheder, snuset til kulturelle forskelle, men også fundet fælles interesser som de kan bygge ugens (ugernes) samvær på. Vi, undertegnede og min kollega fra Hamburger Kunsthalle, havde parret pigerne to og to og indloget dem hos hinanden. Det krævede stor velvilje og engagement fra de involverede forældres side, men vi mødte kun positive tilkendegivelser, stor tillid og en fantastisk samarbejdsvilje, hvilket også var nødvendigt, da børnene var i forældrenes varetægt, når undervisningen sluttede på ARoS/Hamburger Kunsthalle

Hver dag fra kl. 10.00 til 17.00 arbejdede de 20 piger på ARoS med kunsten på forskellige måder og niveauer. Jeg underviste mens de to tyske kollegaer assisterede, når der var praktiske eller sproglige ting at løse. Undervisningen foregik på engelsk, da de yngste af pigerne endnu ikke havde haft tyskundervisning. I tråd med ARoS's filosofi omkring børn- og unges møde med kunst, blev hele museet taget i anvendelse og pigerne fik hurtigt stor fortrolighed med museet. Undervisningen var tilrettelagt således, at vi om formiddagen havde dialog omkring kunsten og kunstneriske

problematikker som vi om eftermiddagen arbejdede med i praksis. Praksis havde karakter af øvelser, eksperimenter og undersøgelser gennem kreative udfoldelser. Pigerne evner og interesser var vidt forskellige, så det var vigtigt at finde et opgaveniveau, hvor alle kunne opleve succes. Erfaringsmæssigt var vi forberedt på, at piger i den alder primært søger at præstere noget, der er "pænt" (modsat "grimt"), hvilket bedømmes ud fra deres egne kriterier, der ofte relaterer til lighedsgraden af virkelighed. Der skulle nedbrydes barrierer og fæstnes en ny måde at opfatte kunst og kunstnerisk udfoldelse på. At der i løbet af ugen opstod nye forståelseshorisonter indenfor feltet blev tydelig ved ferniseringen af pigerne egne værker, der foregik om fredagen – den sidste dag sammen. Alle forældre – tyske og danske – blev inviteret til ferniseringen, som pigerne selv stod

Praksis havde karakter af øvelser, eksperimenter og undersøgelser gennem kreative udfoldelser.

Vi tegnede på Hamburgs havnepromenade. Det var en kæmpe oplevelse for pigerne, idet mange mennesker stillede sig op for at kigge og spørge ind til deres værker.

for at kuratere, planlægge og afvikle. Det var stolte piger, der viste deres gæster rundt på museet og som med stor bevidsthed, fortalte om deres værker og hvad de havde arbejdet med.

Med spænding og store forventninger begav vi os til Hamburg i oktober måned, hvor vi skulle arbejde videre i, for os, nye rammer. Programmet var tilrettelagt på en lidt anden måde og foregik i højere grad ude af museet; Hamburger Kunsthalle. Kunsthallen var vores base, men ugen bød på mange alternative arbejdssteder for pigerne, blandt andet hos en kunstner, i hans atelier og sammen med ham. Vi havde også en eftermiddag hvor vi tegnede på Hamburgs havnepromenade. Det var en kæmpe oplevelse for pigerne, idet mange mennesker stillede sig op for at kigge og spørge ind til pigernes værker. Kollegaerne i Hamburg havde valgt at afslutte ugen med en fælles fest, arrangeret af de tyske pigers forældre; en god måde at tage endelig afsked på.

Økonomisk set balancerede projektet nogenlunde ved deltagerbetaling og venlige indstillede forældre, men projekter af denne karakter er ressourcekrævende for de planlægnings- og afviklingsmæs-

sig involverede parter primært pga. geografisk afstand, men også det ansvar det er, at rejse med en større flok børn og unge, man kender overfladisk. En absolut overensstemmelse omkring projektet og tæt kontakt mellem samarbejdsparterne er yderst vigtig og så kan man anfægte at ”det er et stort brød at slå op” for forholdsvis få børn. Projekt ”Kunstbroen” var på mange måder et eksemplarisk bevis på, at ting rykker på en anden måde og på flere områder, når man samarbejder internationalt. Pigerne lærte ikke blot noget om kunst og kunstverdenen som sådan, men udviklede sig i høj grad på det personlige plan gennem mødet med uanede færdigheder og indtil da, uopdagede kompetencer, sproglige såvel som sociale. Der opstod en fornemmelse for europæiske forskelligheder, hvor kunsten, som udtryksform og emne blev det, der præsenterede noget menneskeligt universelt og bød på et fællessprog.

Ønsket er, at kunne slå flere kunstbroer – gentage projektet med flere forskellige lande.

Det er der mening i.

Out Reach som win win strategi

Karen Grøn, formidlingschef, Trapholt.

Out Reach er det seneste år blevet et vigtigt ord i diskussionen om danske kulturinstitutioner. Danske museer skal nu for alvor til at tænke ud af boxen. Årets internationale formidlingsseminar på Nyborg Strand har ligefrem titlen: OUT REACH – who dares wins!!

Begrebet Out Reach er nyt i Danmark. Men i England er begrebet en fast og naturlig del af mange kulturinstitutioners palet af formidlingsmetoder. Traditionen med at bringe museerne ud til brugerne startede med traditionelle ”loan-boxes” - hvilket vi jo også kender i Danmark. Over årene har denne traditionelle form for Out Reach flyttet sig fra alene at have til formål at formidle museernes samlinger til også, at inddrage strategier og metoder til, hvordan brugerne kan få ejerskab til og indflydelse på kulturinstitutionen. Følgende artikel introducerer forskellige måder hvorpå der arbejdes med Out Reach.

I 2008 byggede det kongelige Operahus Covent Garden (i London) (www.roh.org.uk) nye værker

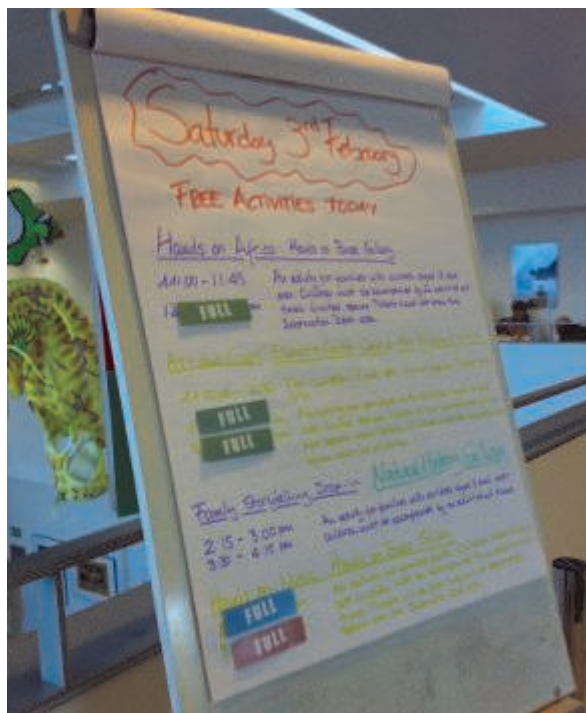
steder udenfor London i 2008. I forbindelse med byggeriet inddrog man (naturligvis – for det hører med til en fondsansøgning) lokalbefolkningen i et projekt, hvor der blev lavet en professionel ”opera” i samarbejde med professionelle sangere og scenearbejde. Formålet var dels at formidle opera gennem brugerinddragelse, og på denne måde nå en gruppe mennesker som ikke kommer i selve operahuset inde i Covent Garden i det centrale London. Et andet og mere strategiske sigte var også at skabe lokalt ejerskab og loyalitet til stedet, med håb om, på sigt, at undgå indbrud og hærverk mod de nye bygninger.

Men Out Reach findes også i mere dynamiske udformninger, som har til hensigt at nå sit lokalområde og skabe loyalitet og opbakning til museet på den lange bane.

Et rullende museum

I syd London ligger et af de mest fremragende museer i England: Horniman. Museet har en stor instrumentsamling, etnografisk samling og en naturfaglig samling. Det er et klassisk ”samler” museum, som blev dannet af the-handleren Horniman, som samlede ind i slutningen af 1900 tallet. Han indsamlede mange af de genstande, som i dag danner grundstammen i museet. Da museet skulle ombygges i perioden 1999-2002 valgte man ikke at lukke museet helt. Der blev etableret en bus med et ”rullende-museum” som lavede projekter på skoler og andre institutioner, mens der blev bygget om.

De workshops som foregik gennem bussen fik indflydelse på, hvordan man udviklede de nye gallerier på museet. På denne måde opretholdt museet sin relation til lokalbefolkningen, som fik et tilhørsforhold til den samling, som rejste rundt med bussen – og efterfølgende hele museet da det genåbenede for offentligheden igen i 2002. Til tider kan det være vanskeligt at skelne mellem hvad der

er Out Reach og hvad der blot er en slags original markedsføring. Hvis jeg skal forsøge mig med en forsigtig opdeling, så kan man sige, at projekter, der primært har til formål at indfange og uddanne nye brugere til selve museet, kan forstås som en ny måde at arbejde med markedsføring. Out Reach derimod handler om brugerorienteret dialog, hvor museet kommer til brugerne (mentalt og konkret) med henblik på at berige/ændre noget i deres liv – evt. hvor det får indflydelse tilbage til museets praksis. Dette kan evt. medføre at de også bliver nye brugere af selve institutionen (museumsfaciliteterne) – men ikke nødvendigvis. At få nye brugere til kulturinstitutionen kan således være en sideeffekt, men er ikke nødvendigvis hovedformålet med et Out Reach projekt.

Et billede—mange blikke

Inspireret af de mange projekter i England, spurgte vi os selv på Trapholt, om vores samlinger kun kan opleves på selve museet? Findes der kun én korrekt måde at opleve et kunstværk – eller er der mange fortolkningsmuligheder? Derfor udviklede vi projektet ”Et billede – mange blikke”, hvor et enkelt maleri af Folmer Bendtsen i 2008 rejste ud og besøgte grupper, som normalt ikke kommer på museet. Hvert besøg varede to uger og gav deltagerne adgang til ro og fordybelse med kunstværket på det sted, hvor de selv tilbringer mange timer hver dag. Projektet var fra starten tænkt til både voksne og børn: det levede blik (ældrecentre), det fremmede blik (sprogcentre) og det unge blik (skoler) - i alt 15 steder – med knap 1000 deltagere i alt. Som opstart i januar 2008 deltog projektledere fra alle institutioner i et fælles seminar på Trapholt. Her blev de introduceret for 10 forskellige tilgange og værktøjer til, hvordan de kunne arbejde med billedet hjemme i institutionen: teaterkulisser, animation, collage, tegneserier, erindringer, digte etc. Hver institution valgte de tilgange, som passede netop til deres sted. Derfor blev forløbene meget forskellige – og hver gang meget succesfulde. Kulminationen var en udstilling i februar 2009, hvor udvalgte eksempler fra workshops er med til at fortolke Folmer Bendtsen og hans univers. Udstillingen ”et billede – mange blikke” kan ses på Trapholt i perioden 25. februar-25 april 2009 (www.trapholt.dk).

Er museerne sociale institutioner?

I England opererer kulturinstitutionerne pt. med et nyt evaluerings paradigme – GSO’s (Generic Social Outcomes). Kort fortalt er formålet med dette værktøj at kunne måle de positive sociale effekter kulturinstitutionerne har på samfundet som helhed. Men er museerne nu blevet social institutioner? Hvordan forvalter vi politikernes fokus på besøgstal, hvis museets aktiviteter og engagement ligger udenfor museets mure? Who Dares wins påstår Nyborg Strand formidlingsseminaret. Er det institutionen, befolkningen eller måske ligefrem hele samfundet, som er vindere ved, at museerne rækker ud og inddrager befolkningen? Det bliver spændende at følge diskussionen under og efter seminaret.

Biografi: Karen Grøn er formidlingschef på Trapholt. 2006-2007 var hun på forskningsophold i London og tilknyttet University of London, Institute of Education, Department of Art, Design & Museology.

Danskere i New York

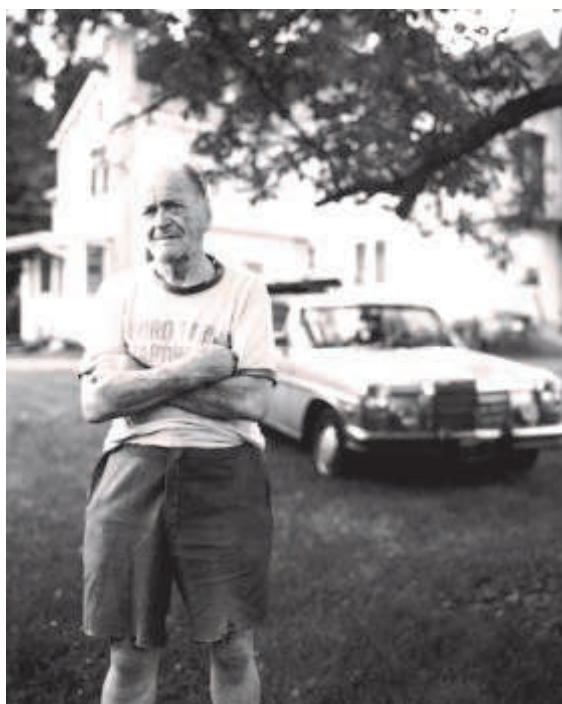
- et dokumentarisk portrætprojekt

Hanne Algot Jeppesen, leder, Århus billed – og medieskole

Seks danskere rejste i deres ungdom i 60'erne og 70'erne til New York for at opleve byen. For de fleste af dem var tanken, at de ville vende hjem til Danmark efter et års tid. Fælles for dem er, at de ikke vendte tilbage.

Et liv i New York

I løbet af 2008 opsøgte og portrætterede fotograf Enok Holsegård og jeg seks danskere, der i deres ungdom i 60'erne og 70'erne af forskellige grunde og uafhængigt af hinanden rejste til New York. I dag er de fra 67 år og opefter. De fleste af dem havde dengang en forestilling om, at de efter 1-2 år i byen med arbejde og uddannelse ville rejse hjem til Danmark igen. De endte med at leve deres voksne liv i New York og bor der stadig i dag. Hvorfor blev de der og hvordan har det formet deres liv?

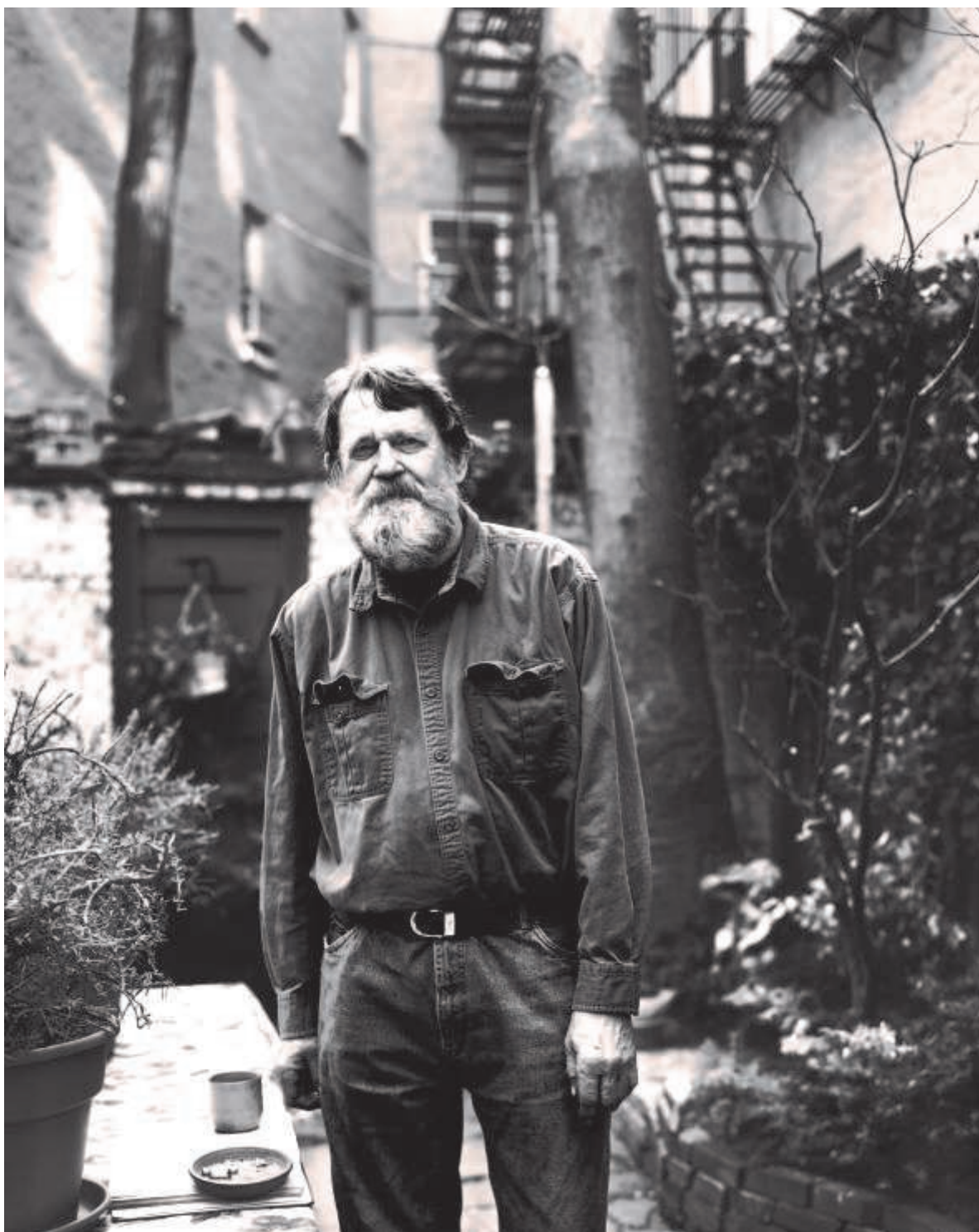

En forbipasserende lytter til portrætter, Århus Hovedbanegård, december 2008.

Portrætter i foto og lyd

Portrættet af hver enkelt består af to dele; et fotografisk portræt og en lydmontage. Der er fotograferet på gammeldags kamera og lydmontagerne er samtaler over flere timer klippet sammen til 7-8 minutters portræt af hver. Ved at portrættere i både fotografi og lyd er målet at lade det samlede billede blive levende og nærværende. Sammensætningen af de to elementer giver mulighed for, at publikum kommer tæt på den portrætterede og dennes ståsted. Mødet med det, der umiddelbart kan se ud til at være langt fra egen verden, kan blive til en oplevelse af, at være tættere på, end man var klar over. Vi har ønsket at skabe en ugeografisk og tidløs stil og i stedet lade en umiddelbar ægthed være det kendetegnende.

I julen 2008 blev portræterne udstillet midt i den smukke ankomsthale på Århus Hovedbanegård. Forbipasserende kunne opleve de store portrætfoto's og lytte til hver enkelt (hovedtelefon med lydmontage monteret ved hvert foto). Et tema i udstillingen er rejsen - såvel den ydre som den indre rejse og bevægelse og ønsket var at udstille i det offentlige rum, hvor vi krydser hinanden i hverdagen. DSB's ankomsthale i Århus er ikke alene et smukt udstillingsrum men også et byrum, der symboliserer verdener, der krydses, skilles og forbindes på rejsen.

Hvorfor blev du i New York?

De fleste af os har flirtet med tanken om, at flytte til et andet land og skabe en tilværelse dér med de muligheder og forandringer, det kan bringe. Derfor er vi også fascineret af mennesker, der tager skridtet. For de fleste af danskerne i portrætprojektet var det ikke så meget en beslutning, de tog, om at blive i New York. Det var i lige så høj grad noget,

der bare skete hen ad vejen. Inger-Lise pensioneret lærerinde, rejste til New York i 1961 for at arbejde som husbestyrerinde et år. Nu har hun boet 45 år i Brooklyn. Hun mødte en mand, fik 2 døtre og kom ikke tilbage.

Lone Rhodes, tidligere balletdanserinde, rejste til New York som 19-årig i 1961 for at få flere karrie-

remæssige muligheder. Under interviewet står det pludselig klart, hvornår hun følte sig hjemme i New York. Hun fortæller ”Det skete en aften, nu jeg husker det ... Jeg havde lejet en lejlighed oppe under taget og sad på min seng og lyttede til New York. Jeg lyttede til lyden af byen og det var så stort ... så enormt! Jeg følte, at det er min by og min fremtid! Så man kan sige det skete på en aften. Det var ikke en beslutning men mere en realisering.”

Nysgerrighed og åbenhed

I New York oplever danskerne en åbenhed og tolerance, de ikke finder i Danmark. Det har påvirket dem alle. Marianne Engberg, fotograf, siger ”Det er nok det, der har forandret os mest, hvor meget mere åbne vi er overfor forskellige nationaliteter, religioner og traditioner. For New York er et samlingssted for alle nationer.” Udviklingen omkring

Dansk Folkeparti i Danmark har de svært ved at følge. Bent Vang Olsen, entreprenør, siger ”Jeg forstod det overhovedet ikke. Jeg vader rundt i alle de mennesker og alle de racer i New York. Og der er aldrig et menneske, ikke et parti, der kunne køre på sådan noget.”

De mærker plads og frihed i New York til at være og gøre, som de vil. Måske derfor oplever de alle, at være blevet mere udadvendte af at bo i New York. Den åbenhed savner de i Danmark. Marianne Engberg udtrykker det således ”New York’erne har en interesse og nysgerrighed overfor tingene, som jeg meget savner i Danmark.”

Hvor er hjem for dig

Hjem er for de fleste af dem begge steder. ”Man ender med at have et ben hvert sted. Sommetider ved man ikke, om man er det ene eller det andet. Det er både godt og skidt. Det kan sommetider være svært for ens egen identitets skyld at vide, hvor man egentlig hører til.” siger Lipp Dirckinck-Holmfeld. De oplever denne splittelse – men mere som et vilkår end et problem. De føler sig danske dybt inde, men samtidig føler flere af dem, at de nu hører hjemme i New York. Marianne Engberg siger ”Jeg har et lille hus, en skurvogn i Tisvilde – og jeg bor i et stort hus i Brooklyn og begge dele er hjem!”

”Du skal altid have en lille base ... noget du kan vende tilbage til”, siger Bent Vang Olsen, der nu bor nogle måneder om året i Danmark og resten af tiden i Greenwich Village i New York.

At møde det vi passerer

Både portrætfoto’s og lydmontager giver anledning til refleksion. Der er en dybde i billederne og i ordene mærkes ærlighed og levede liv. Vi passerer konstant mennesker på vores vej. Udstillingen giver mulighed for at træde ind i den portrætteredes univers og møde det, vi passerer.

Om projektet

Fotografi: Enok Holsegård, Lydportræt: Hanne Algot Jeppesen

Støttet af: Kulturudviklingspuljen, Århus Kommune. Musik: Thorbjørn Kroghede

Alle portrætbilleder er taget i New York. Tre er interviewet i Danmark, mens de var på sommerferie her i 2008, tre er interviewet i deres hjem i New York, november 2008.

Se projektet: www.originaler.org

Portrætpersonerne

Marianne Engberg, fotograf, 71 år (født 1937), har boet i NY siden 1968

Lipp Dirckinck-Holmfeld, hattemager, 67 år (født 1941), har boet i NY siden 1966

Er græsset grønnere i naboens have?

- Om at hente faglig inspiration i udlandet.

Marie Damsgaard Andersen, Skoletjenesten på Sjælland. Og Mette Boritz, Nationalmuseet

En onsdag i november står vi midt i udstillingerne i Museum Of London. I et travlt ugeprogram er der kun små to timer til at suge inspiration og ideer til sig, og vi må prioritere, hvor vi skal fordybe os. Pludselig brydes stilheden, da en engelsk skoleklasse småsnakkende bevæger sig gennem udstillingen. Deres målrettede gang pirrer nysgerrigheden. Hvor mon de skal hen?

Vi er på studietur med Skoletjenesten på Sjælland og skal denne gang observere undervisning i praksis. Uden ord bliver vi enige om at følge efter skoleklassen. De standser op i den del af udstillingen, som omhandler perioden, hvor London var en del af romerriget. En hvidklædt kvinde tager ordet. Hun står i et rekonstrueret interiør fra tiden, mens hun henvender sig direkte til eleverne og spørger til deres navne og navnenes betydning. Her kommer eleverne til kort. De ved ikke, hvorfor de hedder som de gør, og kvinden bruger anledningen til at forklare, at i hendes verden har alle navne en betydning. Hun er nemlig ikke en almindelig underviser, hun er en kvinde fra romerriget. Eleverne accepterer straks spillereglerne, og de skiftevis fortæller hende om deres egen verden og udspørger hende om hendes fortidige verden. Enkelte af spørgsmålene har en drillende karakter – kan de få hende til at afsløre sin sande nutidseksistens? Men langt de fleste spiller loyalt med på legen og undervisningen forløber i en dialog mellem fortid og nutid.

Med danske øjne er det interessant at se, hvor udbredt brugen af skuespillere er på de engelske museer. Museum Of London er blot et eksempel ud af mange. Selvom rollespil og skuespil også bruges på danske museer, er det mere almindeligt, at det er akademikere eller i nogle tilfælde læreruddannede, der varetager museumsundervisningen i Danmark. Og brugen af skuespillere er blot en af de små forskelle som man møder i relation til den formidlingspraksis, som foregår i udlandet.

Alle deltager til seminaret blev fotograferet ved ankomst og hængt på facewall

Studieture i udlandet

Skoletjenesten på Sjælland har igennem mange år prioriteret at rejse på studieture i udlandet. I de sidste par år har vi været i London, Amsterdam og Paris. Her har vi holdt møder med de undervisningsansvarlige på forskellige museer for at høre om deres praksis, deres pædagogik og de vilkår, som gør sig gældende. Det handler ikke kun om, hvad museerne kan tilbyde og de måder, de arbejder på, men også om de behov, som skoler eller publikum har, og de krav og udfordringer det stiller til musernes formidling. Hvad angår skolebesøg er de engelske museer i høj grad styret af skolernes nøje tilrettede curriculum. Endda i en sådan grad at British Museum udelukkende tilby-

der emner om temaer, som passer direkte til curriculum. De ved præcis, hvilke klassetrin der kommer og hvorfor. At forsøge at få klasser ind til emner, som ikke er nøje afstemt med skolernes curriculum, er ifølge dem ikke besværet værd! Samme tendens ser vi i Paris. Her er skolernes curriculum centalt styret – så meget, at man kan skifte skole på tværs af landet og stort set være sikker på, at man har lært det samme som sine nye klassekammerater. Det betyder, at museerne altid tager udgangspunkt i skolernes læreplaner, når de udvikler og udbyder undervisning. Dette er bemærkelsesværdigt, når man kommer fra en dansk museumstradition, hvor udgangspunktet for museumsundervisningen som regel er museets samlinger og egne interesseområder. Det får os til at stille kritiske spørgsmål ved den praksis, vi møder: Udnytter de overhovedet museets potentiale som særligt læringsrum, når de er så stramt bundet til curriculum? Snyder de eleverne for væsentlige kulturelle oplevelser? Men erkendelsen går også den anden vej: Kunne vi være bedre til at tage udgangspunkt i skolernes egen virkelighed, når vi tilrettelægger et nyt undervisningstilbud? Og er det nødvendigvis alle særudstillinger, der er relevante at tilbyde undervisning i?

Best practice

Studiebesøgene i udlandet kan være guld værd, når man skal tilrettelægge et nyt undervisningstilbud. Best Practice fra andre museer kan give nye input og ideer til ens egen undervisning. Det gælder både i det små, som når Nationalmuseet i forbindelse med et tema om 1930'erne lader sig inspirere af Imperial War Museums kuffert idé. Hver kuf-

fert, som eleverne får udleveret, rummer genstande, dokumenter, fotos m.m. fra en person, og det er elevernes opgave selv at danne sig et billede af, hvilken person, der er tale om. Et andet eksempel, som kan tjene til inspiration er National Maritime Museums nye undervisningstilbud om ledelse. I samarbejde med erhvervslivet sætter museet fokus på lederskab og management med udgangspunkt i en række store historiske personligheder, som Elisabeth 1., Lord Nelson og polarforskeren Ernest Shackleton. Men Best Practice kan også være eksempler, som vi på de danske museer nok må nøjes med at drømme om. Det gælder bl.a. Louvres nye målrettede indsats overfor det unge publikum, hvor de med særlige arrangementer fredag aften formår at tiltrække 3000 unge mennesker. Museet er blevet et trendy Before-sted inden byturen fortsættes i det parisiske natteliv.

En mangfoldighed af fortolkninger

På tværs af forskelle i økonomi og politiske prioriteringer, er der visse fællestræk ved de europæiske museer, som vi møder, når vi er ude. Vores kolleger på de udenlandske museer står ofte med de samme problemstillinger, som vi selv kender til, fx at museets udstillinger er skabt i en anden kontekst og med helt andre intentioner for øje end det som er relevant for fx skoler og børnegrupper. Det problem gjorde sig særligt gældende på Musée d'Art et d'Histoire du Judaïsme i Paris. Museet fortæller jødedommens kunst- og kulturhistorie, men i den franske skoleverden, hvor sekulariseringen er et vigtigt omdrejningspunkt, er det ikke brugbart med et ensidigt fokus på jødedommen.

Undervisningsafdelingens hovedopgave her er at lægge en række ekstra lag ned over udstillingen, for at gøre den brugbar i undervisningssammenhæng. I museets undervisningstilbud står jødedommen aldrig alene, men bliver hele tiden sat i spil i forhold til islam og kristendommen. På den måde har alle undervisningstilbud et komparativt aspekt og tilstræber at facilitere debatter om kulturelle og religiøse møder. Det var vældigt oplysende, at høre de undervisningsansvarliges oplæg om alle deres intentioner og bagefter se udstillingen - en udstilling som var meget traditionel, og som kun i meget ringe grad underbyggede museets undervisningstilbud. Man forstod tydeligt, hvor vigtig den mundtlige mediering er. Det gav samtidig et godt

billede af, hvordan det egentlig er muligt at bruge en udstilling på vidt forskellige måder, og hvordan udstillingens faglige budskab kan formes og omskabes. En udstilling kan være ramme om en mangfoldighed af fortolkninger.

Et besøg hos naboen kan åbne øjnene

Men ikke alt er grønnere i udlandet. Mange gange kan man blive bekræftet i, at dansk museumsformidling på mange måder er nået rigtig langt og godt kan matche udlandet. Det gælder både i indhold og tal. I Danmark er vi rigtig godt med, hvad angår gode undervisningstilbud, brugen af workshops m.m. Talmæssigt underviser Nationalmuseet i Danmark dobbelt så mange skoleelever årligt som British Museum. Det skyldes bl.a. at man på British Museum vælger at fokusere på lærerne og ikke eleverne. Ligesom Louvre afholder British Museum utallige lærerkurser, der skal ruste lærerne til at bruge museet og dets ressourcer. Der sattes med andre ord ikke på at have en stor skare af omvisere (på Louvre er det ligefrem outsourcet til et firma, der tager sig af guider på stedet). Det begrundes delvist med, at det er for ressourcekrævende at booke, ansætte og oplære omvisere, men den primære årsag er det faktum, at begge museer har så mange besøgende dagligt, at undervisning i de mest populære sale ikke er muligt. Det bliver derfor lærernes ansvar at instruere eleverne i, hvad de skal se.

På Louvre bruges lærerkurserne desuden til at inspirere og ruste lærerne til at bruges andre sale og udstillinger i stedet for udelukkende at fokusere på de ”highlights”, som også store mængder af turister dagligt kommer for at se.

Tid og rum til refleksion

Selvom det ikke er alt, vi ser i udlandet, som er lige inspirerende og lige brugbart, er det stadig væsentlig at komme af sted. Mindre heldige eksempler styrker gerne ens egen bevidsthed om, hvad man selv synes fungerer godt. Noget af det helt centrale ved at tage ud er, at man får skabt sig både tid og rum til at reflektere. Det handler om at komme væk fra mails, telefoner og de mange praktiske gøremål, som præger en museumsformidlers hverdag. Turene i udlandet giver et par dage, hvor det udelukkende handler om at suge til sig, fordybe sig, lytte, se og lade sig inspirere. Nogle dage, hvor der er skabt plads til at lege med muligheder, visioner og ideer. Det bliver bestemt ikke dårligere af at være i selskab med nogle gode kolleger, så man kan diskutere, hvad det er man ser. For Skoletjenestens medarbejdere og de samarbejdspartnere, som også deltager i turene, står de fælles oplevelser fra studieturene som en fælles, væsentlig og central referenceramme, som vi ofte vender tilbage til. Og selvom græsset i nogle tilfælde rent faktisk er grønnere i naboens have, så kan et besøg hos naboen også åbne ens øjne for, at ens egen have ikke er så tosset endda.

Formidling på amerikansk

- oplevelser på amerikanske frilandsmuseer

Lise Gerda Knudsen, museumsinspektør, Odense Bys Museer.

Gæster ser på levende historie i Old World Wisconsin. Foto: Lise Gerda Knudsen.

I eftersommeren 2007 forlod jeg 'mit' hjemlige frilandsmuseum Den Fynske Landsby i Odense for i knap seks uger at rejse rundt til et udvalg af amerikanske frilandsmuseer. Rejsen blev muliggjort gennem en bevilling fra Kulturarvsstyrelsens formidlingspulje 5 til International erfaringsudveksling.

Turen gik først og fremmest til frilandsmuseet Old World Wisconsin (Eagle, Wisconsin), hvor jeg opholdt mig tre uger. Her fik jeg et godt indblik i museumshverdagen på et amerikansk frilandsmuseum. Under mit besøg havde jeg lejlighed til at deltage i mange forskellige aktiviteter og arrangementer, og jeg sad med i møder, hvor emner som økonomi, aktiviteter, ressourcemangel mv. blev

diskuteret. Alt i alt en meget anderledes – og givende – måde at besøge et andet museum på.

Efter opholdet i Old World Wisconsin rejste jeg rundt og besøgte en række andre museer på mere konventionel vis. Det drejer sig om Conner Prairie (Indianapolis, Indiana), Mystic Seaport (Mystic, Connecticut), Plimoth Plantation (Plymouth, Massachusetts), Old Sturbridge Village (Sturbridge, Connecticut) og Colonial Williamsburg (Williamsburg, Virginia).

Levende formidling

Rygraden i megen af den formidling, jeg oplevede på mine museumsbesøg, er den levende formid-

Fra et lampligt program på Old World Wisconsin. Foto: Old World Wisconsin.

ling, hvor museets huse og gårde bemandes med udklædte aktører, der laver hverdagsarbejde – madlavning, pasning af dyr, høst af afgrøder, tekstilforarbejdning osv.

Den levende formidling er for længst nået over vandet, og vi kender den fra mange af vores danske frilandsmuseer. Formidlingen kan enten være i tredje person eller første person, og jeg oplevede begge dele på min rejse. Levende formidling kræver en hel del af formidlerne, fordi det er dem, der møder gæsterne. Det er derfor deres viden og evner udi kommunikationens kunst, der er afgørende for, at museumsoplevelsen bliver en succes for gæsten. Særlig i de tilfælde, hvor der blev arbejdet med formidling i første person, skal museumsmedarbejderne være klædt utroligt godt på og have en meget bred viden om den tid, de portrætter.

På flere af de museer, jeg besøgte på min tur, har man da også et omfattende oplæringsprogram – mest udtalt er nok situationen på Plimoth Plantation, hvor det tager to år før man er færdigoplagt som formidler! Men Plimoth har også arbejdet med formidling i første person i over 30 år, og de går efter at gøre det så perfekt som muligt. Det

indebærer eksempelvis, at formidlerne skal lære at tale med den rigtige gammelengelske accent, som den person, der portrætteres, talte med.

Om man tiltales af formidling i første person eller ej er uden tvivl en smagssag. Selv er jeg ikke begejstret for det – hverken som gæst eller som museumsmand. Som gæst fandt jeg mig snigende langs muren for at undgå pludselig at befinde mig i en samtale, der krævede større viden om samfundsforholdene i England i 1600-tallet, Wisconsin i 1919 eller Indiana i 1800-tallet, end jeg sad inde med. Også som museumsinspektør finder jeg fremgangsmåden problematisk. Hvis vores mål med museerne er at oplyse og formidle, er det vigtigt at formen ikke kommer i vejen for dette.

Det kan ske, hvis vores gæster føler sig utrygge over ikke at vide nok om den periode en formidler forestiller sig at befinde sig i – som jeg gjorde. Men det kan også ske selvom gæsterne tager imod konceptet. For hvordan skal man gennem en tjenestepige på landet i begyndelse af 1800-tallet kunne formidle samfundsforhold, der er bare lidt bredere end den snævre viden, hun må tænkes at have haft. Hvis konceptet helt skal overholdes, er det ikke blot forbudt at fortælle hvor toiletterne er, og hvornår museumsbutikken lukker, men også forkert, hvis den portrætterede karakter pludselig ved alt for meget om sin egen samtid.

Når det så er sagt, så var jeg i høj grad imponeret over formidlernes niveau. Der bliver som sagt gjort meget ud af oplæring, og det er noget vi kan tage ved lære af herhjemme. Det er formidlerne, der er vores ansigt udadtil, og det er i museernes

Tilskuere på vej til næste del af dramaet i Colonial Williamsburgs Revolutionary City. Foto: Lise Gerda Knudsen.

Tilskuere bænket foran et optrin i Colonial Williamsburgs Revolutionary City. Foto: Lise Gerda Knudsen.

bedste interesse at klæde dem så godt på til jobbet som muligt. Om det så skal være til formidling i første eller tredje person.

Drama

En anden formidlingsmetode, der benyttedes på flere museer, var dramatisering af forskellige begivenheder. Her træder især Colonial Williamsburg frem som et interessant eksempel. Her har man de seneste år arbejdet med et program, som kaldes Revolutionary City, og som består af en række små 'teaterstykker', som spilles rundt om på museets område på bestemte tidspunkter. Emnet for programmet er kampen for uafhængighed 1776-81, men kunne i princippet være en hvilken som helst historie – eller serie af historier – man som museum ønsker at formidle til sin offentlighed. De optrædende i Colonial Williamsburg var faktisk nogle af museets formidlere (actor-interpreters, kaldes de), som er gode til og synes godt om denne form for skuespil. De trænes dels af professionelle fra London, der ved meget om formidling, dels i det historiske indhold i deres teaterstykker og dels det, der her kaldes guest skills. Revolutionary City – og museets andre formidlingsprogrammer – er under en grundig løbende evaluering. Hver uge er der udnævnt en person fra personalet, der har til ansvar i løbet af weekenden at besøge museet med

gæstens øjne. Han skal observere gæster og ansatte og se, hvordan formidlingen virker. Dette koster naturligvis ressourcer, er måske kun realistisk i en så stor virksomhed, som Colonial Williamsburg er, med sine ca. 800.000 besøgende årligt og sine i alt ca. 500 formidlere!

Det lyder umiddelbart som en stor mundfuld – og var det også med blandt andet professionelt lyd anlæg i diskrete højtalere i træerne – men mindre kan måske gøre det. Idéen med, at fortælle en særskilt historie, belyse et bestemt emne gennem små teaterforestillinger inde på selve museet imellem de andre aktiviteter, der finde sted, virkede rigtig godt. Og gæsterne tog tydeligvis vel imod tiltaget.

I mindre målestok var der også drama på programmet på nogle af de andre museer, jeg besøgte. På Old World Wisconsin har de noget, de kalder Lamplight Program. Lamplight Programs er særlige arrangementer, som museet afholder over et antal aftener i det tidlige efterår. Gæsterne kommer efter normal lukketid og går en tur i skumringen ved petroleumlampens skær. En formidler følger dem rundt på besøg på 4-5 forskellige lokaliteter, hvor der er en lille optræden af en eller anden art.

Old World Wisconsin bruger denne form for teater til at trække forskellige emner eller problemstillinger frem. I 2007, da jeg besøgte museet, var temaet Laura Ingalls Wilders bøger, men mange andre emner har været benyttet, eksempelvis Women on the Frontier, The Peshtigo Fire (en stor brand, der fandt sted i 1871), politiske emner (i valgår!) og et Murder mystery...

Teaterstykkerne bliver skrevet ude i byen og museet har en amatørteaterforening til at spille skuespil - dog med hjælp fra nogle af formidlerne indimellem. Det er intentionen, at arrangementerne økonomisk skal løbe rundt i sig selv.

Formidling på amerikansk

De par ting, jeg i det ovenstående har trukket frem, er nogle af de formidlingstiltag, som var mest gennemgående på de museer, jeg besøgte. Men naturligvis var der megen anden formidling og andre interessante tiltag. På Conner Prairie gennemføres eksempelvis særlige arrangementer, hvor gæster kan opleve hvordan det var, at være slave på flugt.

Gæster i konversation med en aktør i Plimoth Plantation.
Foto: Lise Gerda Knudsen.

En af aktørerne i Plimoth Plantation.
Foto: Lise Gerda Knudsen.

Mange museer har ugelange summer camps for børn i alle aldre. Der findes myriader af workshops, hvor interesserede kan lære alle mulige gamle håndværk mv. Og meget meget mere.

Min tur til USA gav inspiration til anderledes formidling, idéer til hvordan man møder sine gæster og en reminder om, at imødekommenhed, oplæring af frontpersonalet og lydhørhed over for sine besøgende er vigtige ting for museumsindustrien. Hvis du vil vide mere om min tur og mine oplevelser, kan du læse videre på:
www.denfynskelandsby.blogspot.com

Havhingsten

- en forsøgsrejse fra Roskilde til Dublin

Tinna Damgård-Sørensen, Museumsdirektør, og Preben Rather Sørensen, Sekretariatsleder, Havhingsten fra Glendalough, Vikingeskibsmuseet

Havhingstens forsøgsrejse fra Roskilde til Dublin og retur har været Vikingeskibsmuseets hidtil største formidlingssucces. Rejsen var kulminationen på 40 års forsknings- og formidlingsarbejde, og den blev mødt af en overvældende publikums- og medieinteresse.

Søsætningen af skibet blev fulgt af 52 mio. TV seere på 35 TV kanaler verden over. 100.000 mennesker bød skibet velkommen til Dublin i 2007, mens mere end 15.000 mennesker deltog i Vikingeskibsmuseets hjemkomstarrangement i 2008. Havhingsten blev besøgt af 800.000 mennesker, da den overvintrede på Nationalmuseet i Dublin. Projektets hjemmeside har haft 6 mio sidevisninger – heraf 3,4 millioner i de 13 uger, skibet sejlede.

Projektet har givet museet flere priser, og det er blevet omtalt i alverdens aviser, også på lysavisen på Times Square i New York. Det er indlemmet i den danske kulturkanon, det har været på frimærker i Danmark og Irland, og senest er det portrætteret på den nye 20-krone. Havhingsten er et eksempel på, at marinarkæologisk forskning kan skabe og formidle fortællinger om Danmarks historie, der møder en enorm folkelig interesse.

Projekt Fuldblod på havet

Havhingstens forsøgsrejse var kulminationen på Projekt Fuldblod på havet. Et forsknings- og formidlingsprojekt, der har til formål at skabe og videreformidle ny viden om vikingetidens langskibe og samfund. Udgangspunktet for projektet er rekonstruktionen af det 30 meter lange krigsskib, Skuldelev 2, der er udstillet på Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

Det originale skib blev, ifølge dendrokronologiske analyser, bygget i Dublin i 1042. Det er formentlig kommet til Roskilde i forbindelse med den diplomatiske aktivitet, der fandt sted i kølvandet på slaget ved Hastings 1066, og som i dag repræsen-

terer afslutningen på vikingetiden. Skibet har således betydning for europæisk historie, og projektet henvender sig derfor til det internationale publikum.

Projektet blev indledt i 1996 med analyse og rekonstruktion af det originale skib i 1:10, og i perioden 2000-2004 blev en fuldskalarekonstruktion bygget på museets bådeværft. Rekonstruktionen blev søsat og navngivet Havhingsten fra Glendalough.

Forsøgsrejsen

Projektet kulminerede, som sagt, i 2007 – 2008 med forsøgsrejsen fra Roskilde til Dublin og retur. I løbet af to somre, i alt 13 uger, tilbagelagde en internationalt sammensat besætning på 61 mand

næsten 3.000 sømil. Rejsen gik fra Roskilde, nord om Skotland til Dublin, og retur fra Dublin syd om England til Roskilde. Målet med forsøgsrejsen var, som beskrevet i forskningsplanen, at afprøve rekonstruktionen, eller hypotesen om det originale skib, under realistiske forhold. At undersøge skibets sejlegenskaber og manøvrerevne samt besætningens funktioner, organisation og livet ombord.

Formidlingsplanens ambition var at formidle projektets undersøgelses- og forskningsprocesser, mens de foregik. Den store udfordring var derfor at udvikle en metode til formidling af et skib på rejse, og til formidling af de undersøgelses- og forskningsprocesser, der foregik undervejs. Langt fra land og langt fra mennesker. Til et internationalt publikum. For at møde denne udfordring blev det på forhånd besluttet at gøre den elektroniske formidling via projektets hjemmeside til den vigtigste formidlingsplatform.

www.havhingsten.dk

Hjemmesiden udkom i en dansk og en engelsk udgave, og blev bygget op i flere niveauer, så de besøgende kunne arbejde sig fra lette introduktionstekster til videnskabelige artikler.

Da usædvanlige rejser umiddelbart fascinerer de fleste mennesker, valgte vi at anvende selve rejsetemaet som indfaldsvinkel til siden. Under rejsen blev de besøgende således mødt af et elektronisk google-kort, der viste skibets aktuelle position og tilbagelagte rute. Via særlige signaturer kunne man klikke sig fra kortet direkte ind på de log- og dagbøger, der formidlede de igangværende undersøgelses- og forskningsprocesser, ligesom man kunne klikke sig videre til kulturhistorisk information om vikingetiden i det geografiske område. Siden gav desuden adgang til information om vikingeti-

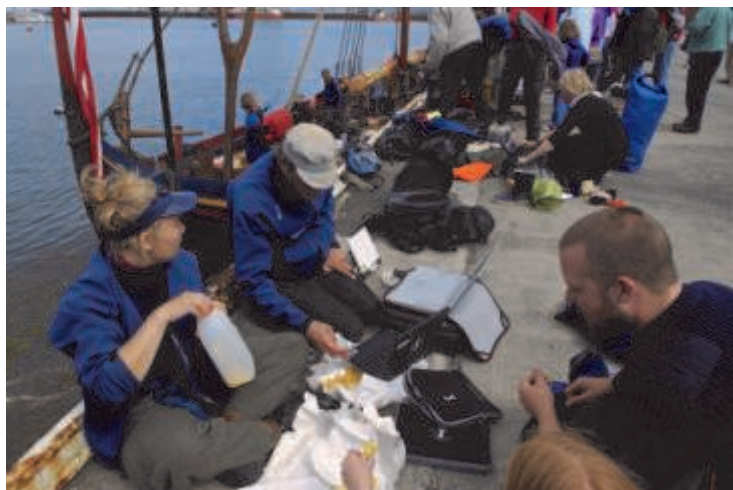
dens langskibe, undervisningsmateriale, fotos, film og nyheder, projektets dokumenter mm.

Elektroniske log- og dagbøger

Formidlingen af rejsen og livet om bord, og ikke mindst formidlingen af de undersøgelses- og forskningsprocesser, der gennemførtes under rejsen, blev baseret på elektroniske dagbøger og korte videofilm.

Skipper og styrmænd førte en elektronisk logbog, der ud over en række rådata vedrørende skibets position, kurs, fart, højde til vinden mv, indeholdt situationsbeskrivelser samt betragtninger og overvejelser vedrørende rejsen. Den elektroniske logbog var et kondensat af skibets egentlige logbog; formålet var at give publikum indblik i den dataindsamling og de observationer og overvejelser, der blev gjort, med henblik på at undersøge skibets sødygtighed, sejlegenskaber og rejsehastighed. Skibets bådsmænd førte en elektronisk dagbog, der indeholdt iagttagelser og overvejelser vedrørende skibets tilstand. Dagbogen var ligeledes et kondensat af skibets egentlige bådsmændsdagbog. Den gav publikum et indblik i de iagttagelser og overvejelser, der blev dokumenteret i forbindelse med afprøvningen af selve rekonstruktionen.

Dagbogskonceptet var meget velfungerende. Men udfordringen var stor. Da Havhingsten i 2007 sejlede gennem Skagerrak, nord om Skotland og ned gennem Det Irske Hav havde besætningen kun fem dages tørvejr ud af i alt 46 rejsedage. Kort sagt: Det regnede! Kommunikationen med omverdenen, og arbejdet med hjemmesiden, foregik ofte via en

bærbar computer og en mobiltelefon under et gen-nemblødt uldtæppe. Efter knap fire timers søvn. I et tætpakket skib i høj sø. Samtidig var der udpræget mangel på mobildækning i det nordlige Skotland, og adgang til Internettet var sjælden i de små byer langs den skotske kyst. Vi havde undervurderet de praktiske vanskeligheder ved at formidle direkte fra et åbent skib, og det var vanskeligt at leve op til formidlingsplanens ambition om daglige rapporter.

På baggrund af disse erfaringer ændrede vi organisationen og den fysiske ramme omkring formidlingsarbejdet i 2008. Takket være en stor donation kunne vi leje et følgeskib med Internetadgang ombord. Vi ansatte en tekniker, en journalist og en videofotograf, som sammen med museets egen fotograf udgjorde presse-sekretariatet ombord på følgeskibet. Ombord på Havhingsten blev der etableret en redaktionsgruppe bestående af to besætningsmedlemmer, skipper, styrmænd og chefen for museets bådverft. Redaktionsgruppen fik til opgave at skrive artikler og dagbøger til hjemmesiden, mens presse-sekretariatet tog sig af nyhedsformidling, foto- og videoproduktion og service-ring af medier. Den nye organisation og ramme

gav den driftssikkerhed og kontinuitet i formidlingen, som vi ønskede.

Medier og dokumentationsfilm

Som led i ambitionen om at formidle projektet direkte, mens det foregik – og med henblik på at få produceret dokumentarfilm om projektet til det danske og det internationale publikum – indgik museet i 2007 et samarbejde med Danmarks Radio, BBC og Politiken, der alle havde journalister med ombord. Samarbejdet resulterede i en omfattende daglig dækning via blogge på de tre mediers hjemmeside, daglige artikler i Politiken, samt indslag i TV-avisen. Denne mediedækning blev selvforstærkende; snart skrev pressen om projektets pressesucces – og historien spredte sig til medier i hele verden. BBC og Danmarks Radio producerede efterfølgende de planlagte dokumentarfilm om rejsen.

Sideløbende formidlingsaktiviteter

Projektet har været formidlet via udstillinger og formidlingsaktiviteter på Vikingskibsmuseet i Roskilde og Nationalmuseet i Dublin. De besøgende har kunnet følge rejsen via opkobling til projektets hjemmeside, og i vinteren 2007-08 blev Havhingsten udstillet i Collins Barracks i Dublin.

Projektet blev endvidere formidlet direkte i de havne, Havhingsten anløb. En mobil udstilling om projektet blev sat op på kajen, og besætningsmedlemmer fortalte om skibet, sejladsen og livet ombord. Det var en logistisk udfordring at få udstillingen bragt frem og tilbage fra følgeskibet, som ofte lå for anker uden for havnen, med det var hele besværet værd. Ind imellem var det umuligt at komme til og fra skibet på grund af folkemængden, og interessen var enorm.

Projektet har desuden ligget til grund for en lang række formidlingsaktiviteter. I den mere spektakulære ende kan nævnes samarbejdet med skandinaviske og irske komponister og musikere om musikalske fortolkninger af rejsen og af det dansk-irske kulturmøde.

En succes, men nåede vi målet?

Projekt Fuldblod på havet er uden sammenligning det største projekt, Vikingskibsmuseet har gennemført til dato. Det har været fantastisk dyrt, fantastisk krævende, fantastisk lærerigt – og bare fantastisk. Sammen med mere end 100 frivillige besætningsmedlemmer, fonde, sponsorer og samarbejdspartnere har vi udfordret vores vante forestillinger om, hvad museumsarbejde indebærer.

Projektet har været en succes målt i medieomtale og publikumsinteresse. Men har vi nået vores mål om at skabe større interesse for og viden om vikingetidens langskibe, og større forståelse for selve forskningsprocessen, gennem vores formidling af rejsen? Det er spørgsmål, det er svært at besvare, men vi vil forsøge at nærme os gennem en analyse af publikums brug af projektets hjemmeside.

Play it again...

Projektet går nu ind i en ny fase. De indsamlede data og den omfattende dokumentation skal analyseres. Nogle af de kulturhistoriske spørgsmål, vi har formuleret undervejs, skal forfølges. Og resultaterne skal publiceres. Sammen med resultaterne af de seneste 25 års eksperimentale arkæologiske arbejde omkring de øvrige Skuldelevskibe. Det Store eksperimentale arkæologiske projekt, der de seneste 25 år har bidraget til at udvikle Vikingskibsmuseet med udgangspunkt i de fem skibe fra Skuldelev, nærmer sig dermed en form for afslutning.

Vikingskibsmuseet står derfor overfor en ny udfordring: At formulere et nyt grundlag, der kan bære udviklingen af museet i de næste fyrre år. Som led i den proces har museet netop gennemført en gennemgribende omorganisering, der bl.a. har til mål at styrke formidlingsarbejdet ved at samle alle formidlingsaktiviteter i én afdeling.

Projekt Fuldblod på havet vil blive indarbejdet i det nye Vikingskibsmuseum. Havhingsten vil få en prominent plads i formidlingsarbejdet. Og resultaterne af forskningsprojektet vil sammen med den erfaring vi har opnået i formidlingsarbejdet, danne grundlag for en ny udstilling om vikingetidens skibe og samfund, der bl.a. understøttes af de animationer, film, fotos og af den musik, der er tilvejebragt i forbindelse med projektet.

Så når publikum begejstret møder os med opfordringen: Gør det igen! Vil svaret være: Vi gør noget andet på en ny måde. Man kan ikke gentage en succes, ved at gøre det samme igen!

Havhingsten fra Glendalough, udstillet i Collins Barracks, National Museum of Ireland, i vinteren 2007-08. Skibet blev set af omkring 800.000 mennesker.

På tværs af Atlanten

- med videokonference

Inge Merete Kjeldgaard, museumsdirektør og Christiane M. Finsen, museumsinspektør, Esbjerg Kunstmuseum

-Hallo! Er der hul igennem?

-Ja. Hej med jer!

-Vi kan se jer nu - kan I også se os?

-Ja, dér er I!

Bl.a. sådan lød de indledende ordvekslinger til de videokonferencer, som Esbjerg Kunstmuseum i løbet af december og januar arrangerede i samarbejde med Institut for kognitionsforskning på Cleveland Case Western Reserve University i Ohio, USA. På Esbjerg Kunstmuseum sad billedkunstneren Claus Carstensen i selskab med andre danske kunstnere, semiotikforskere og museets kunstfaglige stab, mens professor Per Aage Brandt havde samlet kolleger og studerende på instituttet i Cleveland. Anledningen til videokonferencerne var udstillingen *The Map is not the Territory*, som Carstensen og Brandt havde kurateret i fællesskab på Esbjerg Kunstmuseum.

Videokonferencen

Som led i museets ambitiøse, flerårige udstillings- og forskningsprojekt *Kunst i kontekst* var Claus Carstensen og Per Aage Brandt blevet inviteret til at kuratere en udstilling om kunst, sprog og tænkning. De to kuratorer havde valgt at fokusere på fænomenet 'mapping', som netop er et felt, hvor konceptkunsten og den kognitive semiotik mødes i en fælles interesse for at kortlægge den menneskelige bevidsthed.

Hvor kunstudstillinger almindeligvis præsenterer billedkunst i et kunsthistorisk, kunstvidenskabeligt eller tematisk perspektiv, forsøger museet i projektet *Kunst i kontekst* at udvikle udstillingsprincipper, der kan skabe forbindelse mellem billedkunst og publikums hverdagsliv. Derfor forsker vi i, hvad publikum oplever i udstillingen, ligesom hele kurateringsprocessen følges og analyseres på et videnskabeligt grundlag. *Kunst i kontekst* omfatter foruden sprog og tænkning, religion, naturens elementer og tilværelsens grundvilkår - alt sammen forhold, vi alle må siges at være fortrolige med i forvejen. Hver af de fire udstillinger arrangeres af en kunstner og en videnskabelig forsker med særlig ekspertise inden for det pågældende område. Denne konstellation tilfører projektet kompetencer, der rækker langt videre end den kunstvidenskabelige og museologiske ekspertise, som kunstmuseer selv råder over.

Meget mere end en kunstudstilling

The Map is not the Territory blev da også meget mere og andet end en traditionel kunstudstilling. Som en væsentlig del af projektet udgav museet en antologi, hvor kunstnere og toneangivende kognitionsforskere fra både Danmark og udlandet - herunder instituttet i Cleveland - belyste de mest fascinerende relationer mellem billedkunst og mapping. Netop disse tekster dannede sammen med de udstillede værker, hentet fra det meste af verden, udgangspunkt for diskussionerne på videokonferencerne. Således blev det bl.a. debatteret, hvordan forskellige rum 'blendes' i bevidstheden, hvordan forholdet mellem perception og konception fungerer i den kognitive proces, og hvordan vi skaber forbindelser mellem forskellige imaginære kort og faktiske geografiske rum - en proces, som videokonferencerne i sig selv blev klare eksempler på.

Transmitteret direkte på storskærm var forskerne fra det amerikanske institut til stede her og nu i museets rum, ligesom vi befandt os hos dem. Uden

nogen oplevelse af geografiske og tidsmæssige afstande opstod der en form for ægte nærvær, som virkede endog meget befordrende for dialogen og meningsudvekslingerne. Via transmissionen på tværs af Atlanten fandt udstillingen også sted i USA, hvor den så at sige blev til igen og tilmed udvidet gennem de amerikanske forskeres engagement i den.

Instituttet i Cleveland lod tillige videokonferencerne indgå i forskellige workshops, hvor udstillingens temaer og de udstillede værker dannede udgangspunkt for debat og undervisning. Og den formidling, som Esbjerg Kunstmuseum havde integreret i udstillingsprojektet, hvor museumsgæsterne blev opfordret til at mappe deres egne oplevelser, blev omsat til øvelser for de studerende i Cleveland, mens flere af instituttets forskere blev direkte inspireret til nye projekter.

Det betød dels, at de danske kunstnere, som var repræsenteret på udstillingen, blev eksponeret for

et større publikum med en meget direkte interesse i deres værker, og dels, at museet fik en bevågenhed, det ellers ikke ville have fået. Videokonferencerne var således med til at sprænge Esbjerg Kunstmuseums rammer på en hidtil uset måde og bidrage til, at udstillingen lever videre selv nu, hvor den ikke længere kan ses. Det er i sig selv perspektivrigt. For dermed understreger projektet, at en udstilling - ligesom et kunstværk - ikke er et færdigt lukket udsagn, men at den hele tiden er under forhandling og forvandling.

Men særlig perspektivrig er den form for udviklings-, formidlings- og forskningssamarbejde på tværs af fag og institutioner, som projektet repræsenterer. Det er enestående ved at bringe kunstnerisk, videnskabelig og museologisk ekspertise sammen i en fælles bestræbelse på at gentænke udstillingsmediet og museets rolle som kulturel institution i samfundet.

Fra den fysiske udstilling

Interview med ny ODM Direktør

- Nils Jensen

Henrik Sell, vicedirektør, Naturhistorisk Museum, Århus

Hvilken baggrund har du for at bestride stillingen som Direktør for Foreningen af danske museer?

Formelt er jeg kandidat i forhistorisk arkæologi fra Aarhus Universitet 1987, uddannet som diplom-journalist (DJ) 1997 fra Journalisthøjskolen i Aarhus, og har i 2008 afsluttet Danmarks Forvaltningshøjskole "Kursus i Offentlig Ledelse". Derudover har jeg deltaget i talrige faglige kurser gennem årene. Jeg har, da jeg var lektor på Museums-højskolen fra 1999 til 2002 udviklet og forestået to internationale lederudviklingsforløb i nordisk regi og forestået talrige andre museumsrelaterede kursusforløb. Min første lønseddel for museumsarbejde, som jeg gemmer endnu, er fra 1978, hvor jeg lavede formidlingsaktiviteter for skolebørn under overskriften "Med arkæologen på arbejde". Dengang var jeg netop færdig på gymnasiet – siden har jeg haft ansættelse i museumsverdenen på forskel-

Os der er placeret
i dette kolde
hjørne af verden.

lig vis (suk: det er 31 år siden) Så min baggrund må være mange års indsigt og viden i museumsforhold i forbindelse med ansættelser ved Odense Bys Museer, Faaborg Kulturhistoriske Museum, Museumshøjskolen og sidst som kommunikationschef i 6 år på Nationalmuseet.

Jeg har desuden været formand for ICOM/CECA og var sammen med Lene Floris fra FDMf (Foreningen af Danske Museumsformidlere) med til at slå de to foreninger sammen til det der i dag er MiD.

Nils Jensen, Ny direktør i ODM.

Hvilken rolle skal de danske museer efter din mening have i samfundet?

De skal være aktive kulturinstitutioner, der er med til at være det "kit" der binder os sammen. Os der er placeret i dette kolde hjørne af verden. For mig skal museer være steder, hvor man kan søge indsigt, fordybe sig, underholde sig - eller noget helt andet - simpelthen være et mødested for viden og indsigt - med udblik til den del af historien eller kunsthistorien – ny som gammel - der måtte have ens interesse.

Hvordan kan vi hæve formidlingsniveauet på de danske museer?

Danske museer er i sammenhæng med museumsformidling i udlandet generelt godt med! Jeg synes, at vi lidt har tendens til at underkende egne fortræffeligheder. Danske museer har faktisk, i sammenligning med lande som vi sammenligner

ODM vil meget gerne medvirke til rammedebat og udvikling.

os med, høje besøgstal generelt. Så vores omgivelser synes altså om os - og finder os relevante for gode og nærværende museumsoplevelser. Vi bør til gengæld være meget åbne for, at der er rigtig megen udvikling og læring at hente ved udblik uden for Danmark. Vi er et lille land, og den kritiske masse er så meget større andre steder, at tanker, ideer og investeringer i nye formidlingsformer altså ofte ruller noget hurtigere, end vi kan rykke herhjemme.

Så udblik og fokus på gæsternes behov og ønsker til museumsoplevelsen, er for mig væsentligt, når vi skal hæve overliggeren. Her vil vi i ODM gerne byde os til, både med relevant efteruddannelse og medskabelse af netværk, så vi sammen kan løfte niveauet. Og så vil jeg pege på, at vi skal arbejde meget mere målrettet med den kommunikative side af museernes virke. Både med hensyn til markedsføring af de ”produkter”, som vi rent faktisk har på hylden, og på at fortælle hvilken samfundsnytte museerne er. Ikke blot i den direkte formidling, men som en samfundsressource på mange niveauer. Her synes jeg vi har en missionsmark!

Hvordan ser fremtidens formidling ud?

... nu kan formidling på museer jo være rigtig mange ting: udstillinger, foredrag, samtaler, undervisning, stille til rådighed, spektakulære oplevelser, teater, sang og musik. Kort sagt alle de former for nærvær, der ellers giver mening for mennesker. Så der er mange ting at byde ind med! Men blot et par holdninger her: Jeg er helt overbevist om, at øget fokus på brugerens behov og ønsker - større interaktion mellem brugerne og museerne, vil være i centrum i fremtiden. Jeg ser allerede nu, at vi er på vej fra at vi har ”gæster” – en mere passiv form

- på museet, til at vi mere definerer folk i museerne som ”brugere” og måske endda medskabere.

Samtidig er jeg lige nu optaget af, at vi sagtens kan indtage en mere prominent plads i det formelle læringssystem, hvis vi vil. Museerne har så meget at byde på i alle dele af undervisningssystemet. ODM arbejder i øvrigt lige nu målrettet på at udbyde en museumsunderviser uddannelse, der netop sætter fokus på at blive bedre til håndtere det formelle læringssystem – i første omgang med fokus på folkeskolen, der er den helt store spiller i denne sammenhæng.... Jeg har selvfølgelig mange andre refleksioner på fremtidens formidling... alene udfordringen i at tackle hele den digitale del af formidlingen Og gerne i et miks af de traditionelle opdelinger af kunst – kultur og natur. For min erfaring er altså, at vores brugere ikke skelner mellem institutionstyper, medier eller platforme for formidlingen! De kommende år bliver vildt spændende og udfordrende – for der er mange der gerne vil have opmærksomhed i oplevelsesøkonomien!

ODM vil meget gerne medvirke til rammedebat og udvikling. Både i sammenhæng med læringsdimensionen, altså udbyde læring af høj kvalitet om formidling til de ansatte på landets museer, men også i forhold til at skabe rammen for relevante netværk, så vi kan udnytte alle de kompetencer og den knowhow, der er blandt landets museumsformidlere. Rigtigt mange går ret ensomt rundt med deres viden. Tænk hvis vi kunne bringe al den kapital til gavn for alle. Det kunne i øvrigt også sætte formidlingsdimensionen - i hele dens bredde – mere på den museumspolitiske agenda! Jeg tror meget på netværkstanken, så lad os forene kræfter-

Spændende, lidt svært, tankevækkende og modigt af museet. Der blev jeg udfordret!

ne: MID's medlemmer, medlemmer af andre formidlingsnetværk – og interesserede i øvrigt!

Hvilket museum har gjort størst indtryk på dig?

Jeg har tre highlights, som jeg tit tænker på, når jeg er ude ... og evt. keder mig på museum. Det hænder! . Og det er vidt forskellige oplevelser med forskellig udsagnskraft:

Jeg var vildt betaget, da jeg i Bastogne i Belgien, så udstillingen på Bastogne Historical Centre om den utroligt blodige del af Ardenneroffensiven under 2. Verdenskrig, der udspillede sig ved byen. Det er på ingen måde en særlig fancy udstilling. Udstillinger af krudt og militærgrej huer mig egentlig ikke, men nej hvor blev jeg klog på slagets gang og udvikling gennem gode kort og filmsekvenser undervejs. Der blev jeg beriget!

Så vil jeg nævne en udstilling, som jeg tror flere danske museumsfolk husker, nemlig Robert Wilsons 'Anna didnt come home that night' på Kunstindustrimuseet. Jeg var ret vild med den iscenesættelse af museets genstande og den historie, der udviklede sig. Det var levende formidling af døde genstande. Spændende, lidt svært, tankevækkende og modigt af museet. Der blev jeg udfordret!

Og så til det bedst formidlede sted jeg har været for en historisk person, nemlig The John Steinbeck Center i hans hjemby Salinas i Californien. Her i en lille støvet by, midt mellem vin - og salatmarker, hvor mexicanske landarbejdere stadig trækker for lav hyre, fik mit noget perifere kendskab til Steinbeck – ud over at det jo var en del af læsepensum i gymnasiet - virkelig næring. Her blev man modtaget af gode folk (frivillige) der, hvis man ønskede det, kunne folde Steinbecks liv og forfatterskab ud. Her så jeg en stærkt oplysende og meget flot produceret introduktionsfilm, der fik mig til at slappe af. Der findes ikke noget værre end at komme på museum - og så føle sig talt ned til... fordi man ikke har den mindste indsigt eller viden. Mit kendskab til manden var jo begrænset til træls pensum i gymnasiet – og noget med kommunistforskrækkelse og solidaritet med landsarbejdere i 1930'erne. Her følte jeg mig rigtigt vel modtaget, blev ikke talt ned til – for der var tilbud om at få indsigt – og så derefter ind i en mere traditionel,

men ganske glimrende scenograferet udstilling med efterladenskaber fra Steinbecks liv.

Hvordan kan vi få mere ud af projektmiddelpenge- ne mht. opsamling og videns deling?

Det er et rigtigt godt og aktuelt spørgsmål. For jeg hører igen og igen fra museerne, at de bruger rigtigt meget tid på projektansøgninger, afrapporteringer m.m. Men mangler fastholdelse og videreudvikling, når projektperioden ophører. Formidlingspuljen har sat gang i rigtigt mange spændende formidlingsinitiativer i disse år. Det er godt, men

ODM kan spille en rolle i at sikre vidensdeling.

forankring af viden og indsigt i forbindelse med projekterne, ser jeg som den store udfordring. Her er en opgave at løse, for det er fjollet, hvis gode projekter ikke opsamles og er med til at befrugte nye ideer og udviklingstendenser. ODM kan spille en rolle i at sikre vidensdeling. Vi må arbejde for gode seminarer og hele tiden udvikle efteruddannelsetilbud, hvor vi anvender den indhøstede viden. Vi har et tæt og godt samarbejde med KUAS om efteruddannelse. Det skal vi fastholde, for det er gennem fælles læring at vi kan blive beriget på alle de gode tiltag der er derude! Samtidig vil det være rigtigt fint, hvis MID og andre netværk vil medvirke og støtte op om ODM's initiativer på vidensdelingsfeltet.

Udviklingen af museumsundervisningen

- etablering af to regionale centre for museumsundervisning

Ida Brændholt Lundgaard, Konsulent, Kulturarvstyrelsen

Etablering af et Nationalt netværk for museumsundervisning er led i udmøntningen af Kulturministeriets Formidlingsplan for de statslige og statsanerkendte museer.

Kulturarvsstyrelsen har derfor i foråret 2008 foretaget en kortlægning af de statslige og statsanerkendte museers undervisningsaktiviteter. Kortlægningen sætter fokus på museernes potentialer som videntcentre og læringsmiljøer. Den dokumenterer, at alle museer prioriterer undervisningsaktiviteter, men at mængden og kvaliteten i undervisningsaktiviteterne er meget svingende. Kortlægningen dokumenterer også et generelt ønske blandt museerne om at udvikle området gennem faglige netværk, der bygger på erfaringsudveksling, videndeling og samarbejde.

Derfor iværksætter Kulturarvsstyrelsen initiativer, der kan bidrage til at kvalificere og udvikle undervisningsaktiviteterne på de statslige og statsanerkendte museer og sikre et øget samarbejde mellem museerne og undervisningssektoren. Kulturarvsstyrelsen finder, at ansvaret for en sådan udvikling bør forankres flere forskellige steder i landet. Derfor har styrelsen taget initiativ til at etablere to regionale centre for museumsundervisning.

To regionale centre

Kulturarvsstyrelsen yder fra 2009 til 2011 tilskud til etablering og konsolidering af to regionale centre for museumsundervisning. Det ene center dækker region Syddanmark, mens det andet center dækker region Midtjylland og region Nordjylland. Centrene skal arbejde for kvalitetssikring og udvikling af museernes undervisningsaktiviteter på regionalt og nationalt niveau. De to centre er placeret vest for Storebælt, idet Skoletjenesten på Sjælland forventes at udvikle sit netværk for Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm.

De to nye centre etableres som konsortier. Konsortierne er dannet på baggrund af projektforslag fra interessenter fra de to regioner. Centrene kombinerer flere projektforslag for at sikre, at de tilsammen har regional dækning.

Center for museumsundervisning i region Syddanmark består af fire konsortieparter; Sydvestjyske Museer, Museerne i Fredericia, Museumsforum Syddanmark samt University College Syd. Center for Museumsundervisning i region Syddanmark modtager et årligt tilskud på 800.000 kr.

Center for Museumsundervisning i region Midt- og Nordjylland består af et konsortium af Midtjyske Museers Udviklingsråd, Nordjyske Museers Udviklingsråd, Kulturarv Nord samt ARoS, Moesgård og Naturhistorisk Museum. Center for Museumsundervisning i region Midt- og Nordjylland vil modtage et årligt tilskud på 1.200.000 kr.

Mål for udviklingen

- Centrene har ansvar for at opbygge netværk for museumsundervisning i mellem museer og for at udvikle samarbejde mellem museerne og uddannelsesinstitutionerne i tilknytning til netværkene.
- Centrene skal arbejde for kvalitetssikring og udvikling af museernes undervisningsaktiviteter på regionalt og nationalt niveau.
- Centrene skal inden for rammer af museumsloven og med afsæt i den samlede strategi for udvikling af museernes formidling indgå i et konstruktivt samspil med museumsledere, museumsmedarbejdere, kommuner, regioner, grundskoler og ungdomsuddannelser. Øvrige interessenter og samarbejdspartnere er University Colleges, universiteter, biblioteker, arkiver, teatre og science centre m.fl.

Fortsættes side 43

Kulturarvstyrelsens pulje

- til International erfaringsudveksling (pulje 5)

Kulturarvsstyrelsen

Hensigten med puljen er at kvalificere og styrke formidlingskompetencerne hos danske museumsformidlere gennem international erfaringsudveksling og udvikling af faglige netværk. Puljen yder tilskud til rejseudgifter og ophold for danske museumsansatte på udenlandske museer og tilskud til ophold af udenlandske specialister i museumsformidling ved danske museer.

Puljen støtter bl.a.:

- Ophold på et eller flere større udenlandske museer med specialiseret formidling inden for f.eks. undervisning, social inklusion, formidling til ældre, frivillige medarbejdere, levendegørelse af historien.
- Et eller flere museers invitation af en udenlandsk specialist til Danmark med henblik på at udveksle erfaringer omkring specifikke formidlingsfaglige spørgsmål.
- Workshops for museumsformidlere med international deltagelse primært i Danmark, hvor halvdelen af deltagerne bør være fastansat ved danske museer.

Ved længerevarende udlandsophold for danske museumsformidlere ydes dækning af op til 50 % af lønudgifter til vikarer.

Puljen yder ikke tilskud til diæter samt deltagelse i konferencer.

Bemærk: Puljen kan søges løbende.

I vurderingen af ansøgningerne lægges der vægt på, at

- Initiativet medvirker til, at kvalificere museets formidling.
- Initiativet indgår i et projekt eller forløb, der fører til konkrete formidlingsinitiativer.
- Initiativet har særlig relevans for museets ansvarsområde og formidlingsstrategi.
- Initiativet styrker danske museumsformidlers internationale netværk.

Afrapportering skal indeholde evaluering af opholdet med refleksioner over det læringsudbytte, museets medarbejder har opnået og en redegørelse for, hvordan denne viden implementeres som ny praksis på museet.

Rapportens konklusioner skal gengives i en særlig skabelon med henblik på offentliggørelse og systematiseret videndeling om formidlingsprojekter mellem danske museer. Skabelonen er tilgængelig på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside.

Museumsformidlere, der modtager støtte til international erfaringsudveksling, bør bidrage aktivt til debat og refleksion i museernes faglige miljøer. I vurderingen af ansøgningerne bliver der lagt vægt på medfinansiering af det samlede budget. Medfinansiering kan ske ved reservation af egne midler og/eller ved tilskud fra anden side end Kulturarvsstyrelsen.

Hvad huskede vi ?- Hvad glemte vi?

- huskebilleder fra Hamburg tur/retur 25.-27. November 2009

Merete Boel Essenbæk, Museumsinspektør, Museum Sønderjylland, Haderslev

”..... spændende tur, enestående lejlighed til netværk, og yderst favorabel pris....” Sådan lød en del af invitationen til en tur, ikke med dating.dk til Ibiza, men med MID til Hamburg.

Og turen var interessant på mange måder. Der var gode muligheder for at lære 14 nye kollegaer indenfor museumsformidlingen at kende og prisen var sandelig også ganske rimelig. Så tak til arrangørerne! Men ikke mindst var turen en god kulturel vitaminindsprøjtning i en fortravlet museums-hverdag.

Turen bød på seks meget forskellige kunst- og kulturbesøg plus lidt ekstra i form af shopping, natteliv, restaurant- og cafébesøg.

1. Billede: Hemmelig formidling

Efter at alle var installeret på deres hotelværelser, kun to langspyt fra Hamburg hovedbanegård gik hele gruppen til turens første museumsstop:

”Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg” (www.mkg-hamburg.de). Et stort og indviklet museum, med masser af genstande i flere etager. Det mest interessante var nok deres Art Nouveau og Jugendstil samt en liden sjov stoleudstilling, hvor der ikke var en eneste stol at sidde i! Efter en times tid på egen hånd blev vi inviteret ned i det allerhelligste - ned til museets juvel. Godt

gemt i kælderen og absolut ikke åben hver dag ligger ”Hubertus Wald Kindreich” (www.hubertuswaldkinderreich.de). Et slags værksted for fantasi, kunst og design, som naturligvis mest var formidling for børn, men absolut også blev brugt af andre kunst- og designinteresserede grupper. Her var bl.a. et hjørne, hvor man kunne fotografere de mest umulige opstillinger lodret ned og på den måde kunne det se ud som om man fløj, gik på stejle tage osv.

2. billede: Lirum larum og papmachè

Efter al den finkultur var vi klar til turens alternative formidlingsindslag. Vi tog til de gamle pakhuse i Speicherstadt, hvor ”Hamburg Dungeon” (www.hamburgdongeon.com) ligger. Turen i rædselskabinettet begyndte naturligvis med en velkomst ved en ækelt udseende draculatype. Her efter gik vi så sammen igennem Hamburgs sidste 2

-300 års katastrofer udsat for teaterblod og -røg, skrig og skrål, mørke og uhygge. Det er iscenesættelser og tivolieffekter for fuld udblæsning og man kan undre sig over om det virkelig er nødvendigt, for hvis Hamburgs historie nærlæses er den faktisk interessant nok i sig selv.

3. billede: Stor, større og størst

”Hamburger Kunsthalle” (www.hamburger-kunsthalle.de) er selvfølgelig et ”must”. Men det er stort og tager både pusten og energien fra selv den mest hardcore museumsgænger. Der er alt fra Rembrandt til Warhol og Munch til Rubens og heldigvis også en god overskuelig oversigtsplan, så man kan vælge, hvad man har tid og lyst til at studere nærmere.

Efter turen på egen hånd fik vi lejlighed til at tale med den kunstneriske leder af afdelingen for det 19. århundredes kunst samt den ansvarlige for formidlingen. Her var det mest slående, at et så stort museum som Kunsthalle kun har en deltidsansat museumspædagog og så ellers 40-50 frivillige, der varetager undervisningen af skoleklasser.

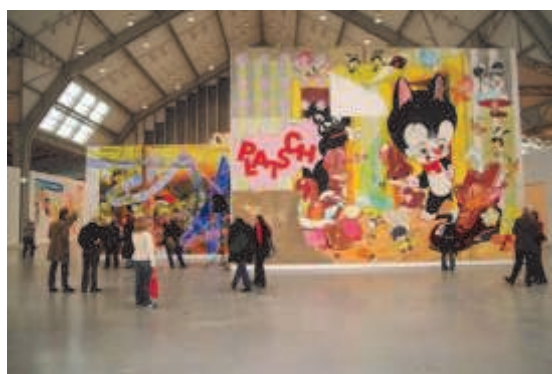
4. billede: Den lille fabrik

Dagens frokost indtog vi i et teatrets kantine tæt på Hamburg Hauptbahnhof. Det var en kulturoplevelser i sig selv, gik hurtigt, var originalt og lækkert. Med maverne fyldte af Hamburgs egnsretter, kunne vi så tage med S-bahn til Barmbek og tæt her ved ligger ”Museum der Arbeit”

www.museum-der-arbeit.de. Arbejdermuseet er (naturligvis) placeret i en 3 etagers gammel gummiwarefabrik med tilhørende arealer og haller. Her er alt fra små stempeldingenoter og kæmpestore trykkemaskiner til oplysningerne om industrialiseringen og kønsfordelingen på arbejdsmarkedet. Museets udstillinger er oplysende uden at være overpædagogiske, hvilket ikke er overraskende, når man får at vide, at de ældste basisudstillinger er fra midt i 1990`erne. Alt i alt er arbejdermuseet et gedigent, særdeles omfangsrigt og lærerigt museum med mange aktiviteter. Man kan bl.a. på ægte samlebåndsmåne samle en lille metalbil, der ved hjælp af elastikker og trisser sågar også kan køre. Desværre ligger arbejdermuseet ”udenfor” byen og har derfor svært ved at trække det helt store antal besøgende.

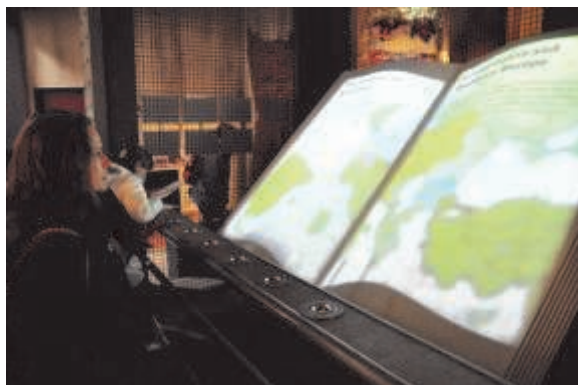
5. billede: Syn for sagn

Mens en del af selskabet tog til ”Deictorhallen Hamburg”(www.deictorhallen.de) for at se på samtidskunst var vi to arkæologer som trængte til lidt ”old”. Vi tog derfor til bydelen St. Pauli for at se og få mere at vide om Hamburg bys historie fra middelalderen til i dag. Vi besøgte ”Hamburgmuseum” (www.hamburgmuseum.de), der er tysklands største byhistoriske museum. Museet har til huse i et kæmpemonster af en bygning fra 1922, hvor man blev træt allerede ved hoveddøren, der er tung og 3 m høj! Trods interessen og entusiasmen, men mest pga. tidspres så vi ikke alle museets udstillinger. Vi koncentrerede os om de

ældste tider og fik dermed af- og bekræftet de fortællinger, som vi tidligere havde hørt i Hamburg Dungeon. Museet er stort og kræver flere dage og pauser. Det bedste er nok de mange diarammer, interiørstillinger og så den lille rotte Fitz, som 50 steder i udstillingen fortæller historier på børneniveau.

6. billede: Det bedste til sidst

Man skal altid gemme det bedste til sidst, hvis man kan finde det! Turens absolut højdepunkt og bedste museum, set med formidlingsbrillerne på, var udvandrer-museet "Das Auswanderer-museum Hamburg Ballinstadt" (www.ballinstadt.de). Museet ligger et stykke vej med båd og/eller tog fra Hamburg centrum, naturligvis i de bygninger, hvorfra 5 millioner mennesker i perioden 1850-1934 udvandrede til Amerika og nye drømme. Museets udstillinger er så varieret i sit sprog, form og indhold, at man ikke på noget tidspunkt bliver museumstræt, vil sidde ned eller tager hjem. Det første man ser, efter at man har indløst billet i den store lyse hal med fin oversigt over museets arealer og en stribe PC-stationer, hvorfra man kan søge efter sine udvandrede forfædre (<http://www.ancestry.com> / www.ancestry.de), er en kuffert under loftet og store balloner med svar på, hvad drømme er gjort af og hvorfor man rejser. Så er rejsen i gang både inde i ens hoved og i udstillingen.

Udstillingen er fyldt med raffinerede løsninger. Trykte tekster eller interaktive skærme med oplysninger er (naturligvis) ofte placeret i kufferter. Alle tekster er på både tysk og engelsk og de er altid monteret som en del af scenografien. Flere steder var teksterne på simpel vis gjort interaktive, f.eks. var der monteret tekst på en søjle der måtte drejes for at man kunne få det hele med. Gennem

hele udstillingen kan man følge bestemte persons historie fra deres første drøm om et bedre liv til endestationen i det nye land. Personerne er manequiner i ensfarvede klæder, men med hver deres individuelle symbol, som er malet kommunalarbejderorange. Den russiske landarbejder har et segl, den jødiske pige en syvarmet lysestage osv. Udstillingen er en kronologisk gennemgang af udvandringshistorien på mikro- og makroniveau og det er brugbart og meningsfyldt! Den besøgende læser teksterne, ser opstillingerne og får historien ind under huden. Udstillingen er pædagogisk uden at være dikterende. Historierne er godt skrevet, de har passende længde og ikke mindst er der et fint og smukt drys af lyrik, der giver stof til eftertanke. Midt i udstillingen ligger naturligvis skibet, der skulle sejle de udvandrede til det nye land.

Broen til skibet er monteret med teksten "Har vi husket alt?" mens landgangsbroen på den anden side af skibet har teksten "Hvad har vi glemt?" Udgangsreplikken, før cafe og museumsbutik, er en række gennemsigte henkogningsglas med erindringer i form af genstande og ord. Og så går man ud i lyset med museums-kufferten fyldt til randen af gemte men ikke glemte oplevelser. Ballinstadt er bevægende og oplysende formidling, som man absolut ikke behøver at udvandre fra - tværtimod!

Hvad huskede vi? - Hvad glemte vi?

Opslagstavlen

Rettelse til artiklen om Museumsgrundbogen

I sidste nummer af MiD nyhedsbrev havde vi desværre fået byttet rundt på teksterne i en artikel. Teksten til artiklen om Museumsgrundbogen var ikke skrevet af Ole Puggaard. Det er nedenstående tekst til gengæld. Ole Puggaard er Museumsleder på Danmarks Industrimuseum i Horsens

Museumsgrundbogen – Kunsten at læse et museum

Det er altid med glæde, jeg får fat på en bog om museumsformidling, og specielt er det dejligt, når ens eget museum medvirker, og man at afbildet på forsiden. Det skal imidlertid ikke ødelægge muligheden for at skrive nogle få ord om den nye bog til ungdomsuddannelserne, som Sally Thorhauge og Ane Hejlskov-Larsen har skrevet på forlaget Systime. Samarbejdet mellem gymnasium og universitet er frugtbar og sætter sit præg på bogen. Interessant at skulle til at læse et museum, ikke?

Det er en yderst relevant bog, som presser sig ind på natbordet eller i lænestolen i det lille lønkammer, hvor den gode oplevelse venter hen under aften. Bogen ligger godt i hånden, den er indbydende med et let og venlig layout, som både kalder på at blive bladret igennem med gode stop ved de mange fotos fra museer landet over. Og ikke mindst afskrækker den ikke det unge menneske, som ud over musik og sex, har 2. g opgaven og ønsket om den gode karakter rumsterende oppe i hovedet. Den fanger i sine gode overskrifter omkring museumsarbejde, overskrifter som egentlig er rettet til eleverne på ungdomsuddannelserne, men meget vel bør tale til enhver formidler, servicemedarbejder eller bestyrelsesmedlem, som vil museet det godt.

Jeg bliver da interesseret i en overskrift som denne ”Et hoved vender hjem og Grønland får sin fortid tilbage” eller ”Kopier som udstillingsgenstande” eller ”Hvem bestemmer, hvad vi ser?”. Overskrifter som jo næsten kan blive den næste særudstillings titel, eller hvad? Men det er ikke i overskrifterne, bogens force er. Ved siden af et fornemt billedmateriale med gode billedtekster, er det den pædagogiske indfaldsvinkel, som er spændende og berigende. Det er fornemmelsen af at to reflekterende mennesker har sat sig sammen og funderet over, hvilke spørgsmål unge mennesker skal stille sig selv, når de i forbindelse med undervisningen skal fortolke den udstilling, de nu er ”tvunget” ind i. Og de unge mennesker får gode redskaber, som med et pædagogisk åbent sind lægger op til, at de efterfølgende kan tage kæresten i hånden og få et par spændende timer på ethvert museum, for nu har de rammer at forstå museumsinspektørernes og –formidlernes kringledede måde, at sætte en udstilling på benene på. Jeg blev klogere, og i Horsens har overvejelser omkring indgangspartiet på museet og signaler fra de faste udstillinger fået diskussionen frem i det faglige miljø, for her er nogle pointer, som kan drejes og vejes på guldvægten.

”På fortiden bygger nutidens evne til at skabe fremtiden” er en af sætninger i de allerførste afsnit. Det er da rene ord for pengene, og det kan godt være, at det unge menneske ikke lige er i det mode, når bogen skimmes, men for vi andre er sætningen ren. Det er den også for eleverne, som hele tiden skal sejle op mod samfundets krav og forældrenes ønsker, og det er her museerne er det kulturelle åndehul, som giver ro og refleksion. Det er godt tænkt af forfatterne, og da de fra daglig praksis ved, at den gode oplevelse bæres af de gode spørgsmål, så stiller de eksempler og op, så underviseren også får noget med sig i forberedelsen af det næste museumsbesøg.

Fortsættes side 43

Opslagstavlen

Tilbud til medlemmer og andre interesserede

Tag med MiD til London i efteråret 2009

Efter den bragende succes i Hamborg (se artikel andet steds i Magasinet) vil MiD til efteråret arrangere en tur til London: Der vil være mulighed for at besøge en del af byens spændende museer og diskutere formidling med engelske og danske kollegaer.

Sæt X i kalenderen allerede nu d. 21. – 23. oktober 2009

Mere information følger på e-nyt snarest.

Hvis ikke du allerede har oplyst din mailadresse til foreningen, kan du sende den til kasserermid@gmail.com

Rollespil i Kulturformidlingen

v/ Plot42

Den 20. april 2009 kl. 10.00 - 13.30 på ARoS

Rollespil som læringsværktøj er ikke noget nyt. I 70'erpædagogikken var netop rollespil og brugen af en lærer i rolle et væsentligt element. Efter en opblomstring af levende rollespil i Danmark siden begyndelsen af 80'erne er rollespil kommet på dagsordenen igen. Takket være erfaringer fra klassisk rollespil, som udelukkende handler om at designe et sjovt og spændende plot, og fra vores forskellige uddannelser, har Plot42 gentænkt 70ernes pædagogik. Vi har i den forbindelse designet en rollspilsgenre til kulturformidling, der har moderne børn og unge som målgruppe. I et to timers foredrag vil vi lægge op til en workshop, som skal afdække den enkelte kulturinstitutions muligheder for at gøre brug af rollespil i formidlingen.

Vi åbner med et foredrag om rollespil som museologisk formidlingsværktøj, hvor vi både inddrager formidlingsteorier og egen empiri.

Herefter er der pause med tid til at summe og stille spørgsmål.

Vi følger op med et foredrag hvor vi gennemgår tips og tricks til brug af rollespil i kulturformidlingen. Her gennemgår vi spørgsmål som: Hvorfor? hvornår? hvordan? og til hvem?

Det hele skal munde ud i en workshop med mulighed for at tilpasse brugen af rollespil og interaktion til de enkelte institutioner.

Tilmelding til bp@aros.dk senest 15. april 2009. Pris , inkl. Frokost: 300 kr.

Opplagstavlen

Museums Undervisnings Uddannelse på vej

ODM har indgået partnerskab med Skoletjenesten på Sjælland om udviklingen af en MuseumsUndervisningsUddannelse, MUU. Uddannelsen er et af ODMs efteruddannelsesstilbud i formidling, som også omfatter kurser i digital formidling. MUU bliver en redskabsorienteret uddannelse, der skal ruste museumsansatte m.fl. til at varetage udvikling, annoncering og gennemførelse af undervisningsaktiviteter for forskellige grupper i det danske skolesystem. Formålet er både at bibringe viden og færdigheder i et brugerorienteret perspektiv, og samtidig at styrke erfaringsudveksling og netværk.

MUU vil bestå af to grunduddannelser, der henvender sig til to forskellige målgrupper. Grunduddannelse A henvender sig til alle med ansvar for at udvikle og udbyde undervisning. Den består af 4 moduler af 2 dage. Formen vil være en vekselvirkning mellem teori, praksiseksempler og øvelser. Centrale indholdselementer er skolernes læreplaner, børn som målgruppe, didaktiske værktøjer, redskaber til evaluering, supervision og brugerinddragelse, best practice i forhold til undervisningsrum, bookingsystemer mm, samt hvordan man integrerer undervisningsfunktionen og skaber synergi med de øvrige museumsfunktioner. Grunduddannelse B henvender sig til alle, der arbejder med undervisning i praksis. Uddannelsen består af et enkelt modul af to dages varighed og fokuserer primært på læringsteori og didaktiske redskaber.

Derudover tilbydes en række tilvalgsmoduler af 1-2 dage, som vil gå i dybden med mere specialiserede emner, fx ungdomsuddannelserne som målgruppe og drama og rollespil som metode.

Det er centralt for ODM og Skoletjenesten på Sjælland, at MUU svarer behov og ønsker i museumsverdenen. Derfor inddrages personer fra bl.a. MiD og ODMs formidlingsnetværk i en referencegruppe, der giver sparring undervejs, ligesom resultaterne fra Kulturarvsstyrelsens kortlægning af undervisningsaktiviteterne på de statslige og statsanerkendte museer inddrages i udviklingen. Endelig vil MUU bygge videre på de gode erfaringer fra MuseumsFormidlerUddannelsen.

De to grunduddannelser vil blive udbudt første gang i efteråret 2009. Uddannelsen gennemføres med tilskud fra Kulturarvsstyrelsen, så deltagerbetalingen kan holdes meget lav. Prisen for grunduddannelse A ventes at ligge under 10.000 kr. og grunduddannelse B under 2.500 kr.

Mere information følger inden længe – eller ved henvendelse til projektleder Marie Damsgaard Andersen, tlf. 6014 7357.

Fortsat fra side 34

Det er et overordnet formål med etablering af centrene, at de skal bidrage til:

at opbygge faglige netværk for museumsundervisning og etablere samarbejde mellem museer om konkret udvikling af museumsundervisningen

at styrke samarbejdet mellem museer og uddannelsesinstitutioner

Til det enkelte center er der knyttet en referencegruppe, der bidrager til drøftelser og udvikling af strategier for centrene virksomhed. Det er en forudsætning at de to nye centre og Skoletjenesten på Sjælland samarbejder om erfaringsudveksling og varetagelse af særlige opgaver. Således at de to centre og Skoletjenesten på Sjælland i fællesskab bidrager til at skabe en væsentlig national udvikling på området. Centrene skal have et kommunalt og også gerne regionalt engagement, som bl.a. skal bidrage til finansiering af centrene aktiviteter.

Det er Kulturarvsstyrelsens mål, at undervisningsaktiviteterne på de statslige og statsanerkendte museer skal udgøre et væsentligt, kvalitativt bidrag til alle børn og unge i Danmark under grunduddannelse og ungdomsuddannelse.

Læs mere om Kulturarvsstyrelsens initiativer til udvikling af museernes formidling: <http://www.kulturarv.dk/kulturarv/formidlingsplanen/>

Fortsat fra side 40

Det er en bog som skal læses og bør findes på ethvert museum. Den vil lette dagligdagen og inspirere. Det kan da godt være, at den kunne have gravet lidt i, hvor meget økonomi, kulturpolitik – eller mangel på samme – sponsormidler og andre nærværende politikker påvirker museumsinspektøren, om det er i Lemvig, Horsens, Odense eller København. Så vil læseren ikke stå med den tro, at museet selv har frie muligheder, som jeg godt kan synes at læse. Men det skal ikke tage glæden fra ved at have bogen liggende på skrivebordet indenfor synsvinklen.

Godt gået

I øvrigt var det et skrumpehoved fra New Zealand som kom hjem, og Grønland har fået 35.000 genstande tilbage fra Nationalmuseets samling i perioden 1984 til 2001. Men læs selv videre i ”Museumsgrundbogen – Kunsten at læse et museum”

Bliv medlem af MiD

MiD -

- er foreningen for museumsformidlere i Danmark og for andre, som interesserer sig for at formidle kunst, kultur og natur.
- prioriterer fagligheden i formidlingen og sætter fokus på faget.
- ønsker at styrke det tværfaglige samarbejde.
- styrker det kollegiale potentiale.
- arbejder for at opkvalificere formidling gennem styrkelse af såvel nationale som internationale samarbejder.

Lock ind på www.museumsformidlere.dk

Tilmeld dig på: kasserermid@gmail.com

Et årligt medlemskab koster 250 kr. og du får muligheden for at netværke på formidlingsfagligt niveau.